

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

SLOVENECE

Telefoni uredništva: dnevna služba 2050 — nočna 2996, 2994 in 2050

Izhaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

Ček. račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349 za inzerate; Sarajevo št. 7563 Zagreb št. 39.011, Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitarjeva 6, telefon 2992

Pogovori „pod lipo“

Gospod

Franc Kremžar
odgovorni urednik »Slovenec«

Ljubljana.

Z ozirom na članek »Pogovori pod lipo«, ki je izšel v »Slovenec« dne 21. 4. 1933 Vas prosim, da priobčite na istem mestu sledeči

uradni popravek:

Ni res, da so ljubljanskemu županu poleg funkcijske pristojbine na razpolago še dispozični fond Din 50.000.—, ekspanzar Din 20.000.—, reprezentacijski stroški Din 200.000.— in potni stroški Din 150.000.—.

Res je marveč, da mu ti zneski niso na razpolago in da jih ne more in ne sme porabiti samostalno, marveč da ima glede njih kot glede vseh postavk proračuna v znesku Din 46.000.000.— le navedbena odnosa in nakazovalno pravico strogo po zakonu, mestnem statutu in v poštvenih prihajajočih navedb in pravilnikov.

Ni res, da se na socialnem uradu podpre ne-sistematizirano razdeljuje. Res je marveč, da služi za podlago pri razdeljevanju podpor sistematizirano naložena kartoteka, da se podpre delijo po enotnem načelu, na podlagi informacij krajevnih načelnikov, lastnih poizvedb urada in pod kontrolo soc. političnega odseka.

Ni res, da govorijo pri sistematizaciji mestne občine okolnost, da je v proračunu vnesen dohodek od mestnih zemljišč samo z zneskom Din 160.000.—, dočim stane vzdrževanje 65.000.— Din, tako da dobi občina od svojih velikih zemljišč le Din 100.000.—, medtem ko bi mogla ta zemljišča oddati vsaj 300—400 brezposelnim za krompirjeve njive. Res je marveč, da spadajo med zemljiško posest mestne občine tudi parki, vrtovi in ceste, res je, da od stroškov vzdrževanja samo na davščino od-pade Din 53.000.— in da so ona zemljišča, ki so oddana v zakup, oddana po najvišji ceni, saj so oddana na javnih dražbah. Res je tudi, da more mestna občina nakupiti za Din 100.000.— več in boljše krompirja, kot bi ga mogli brezposelniki, ki so večinoma brez orodja, semena in drugih pri-prav, pridelati na vseh občinskih zemljiščih.

Ni res, da je pri stanovanjski akciji mestne občine šlo največ za stanovanjske palače, res je marveč, da je mestna občina gradila v prvi vrsti mala stanovanja za malega človeka in celo vrsto izrazito delavskih kolonij.

Ni res, da ima v mestnih hišah po ceni stano-vanja le nekaj — do 200 — gospodskih družin, res je marveč, da stanuje v mestnih stanovanjskih hišah od 1100 družin, ki pripadajo v prvi vrsti so-cialno šibkejšim slojem in res je, da je čisto delav-skih družin v njih do 200.

Ni res, da je mestna občina v stanovanjske na-mene blagohotno prepuстила le dve, tri parcele, res je marveč, da je v to svrhu žrtvovala 272 parcel.

Ni res, da grenijo radost prebivanja v mestnih stanovanjskih objektih večni fermani, res je marveč, da zahteva mestna občina od svojih najem-nikov le spoštovanje hišnega reda in plačevanje na-jemnine.

Ni res, da kaže upravljanje mestnega premo-ženja popolno pomanjkanje primernega sistema. Res je marveč, da se upravlja mestno imetje siste-matično in da se skuša tudi sistematizirano popraviti napake prejšnjih občinskih uprav.

Ni res, da je občinski svetnik g. Tavčar obljub-il na neki občinski seji, da se bo uvedla davščina na rastočo vrednost parcel in da se je pri tem skli-ceval na »Slovenec«, ki je to davščino zahteval. Res je marveč, da imam v Ljubljani že dolgo vrsto let vpeljano davščino na prirastek od vred-nosti parcel, res je, da je predvidena ta davščina tudi v letošnjem občinskem proračunu in res je, da če je »Slovenec« to davščino zahteval, jo je po upotrebnem, ker je že vpeljana.

Ljubljana, dne 21. aprila 1933.

Dr. Dinko Puc, s. r.
župan in mestni načelnik.

Belgrajske vesti

Belgrad, 21. aprila. V nedeljo bo v Nišu shod, katerega se bodo udeležili vsi člani vlade. Predsednik vlade g. dr. Srškić bo imel velik govor o smernicah vladne politike.

Belgrad, 21. aprila 1. V zavezi ljubljanske univerze je prispel danes z brzovlakom v Belgrad rektor te univerze dr. Slavič.

Belgrad, 21. aprila 1. V kratkem bo na De-dinjah dograjen moderni dom srednješolske mladine, v katerem bo prostora za 348 srednje-šolcev. Zgrajitev in oprema doma je stala 14 milijonov Din. Šola je bila zgrajena iz kralje-vega fonda.

Belgrad, 21. aprila. Brzokaj je prispel z današnjim jutranjim brzovlakom dr. Ante Trumbić.

Belgrad, 21. aprila 1. Tarifni odbor je danes definitivno zaključil zasliševanje interesentov v pogledu rekonstrukcije železniških tarif. V naj-krajšem času bo tarifni odbor sklical posebno komisijo, na kateri bo koordiniral vse zahteve zastopnikov našega gospodarstva ter bo defi-nitivno sestavil svoje predloge za spremembo železniške tarife in jih nato predložil želez-niški upravi. Ker pa znora tudi železniška uprava proučiti vse tozadevne predloge tarif-nega odbora, uvedbe novih železniških tarif ni pričakovati pred 1. julijem letos.

Belgrad, 21. aprila 1. Na večerajšnji konfe-renci zastopnikov zadržnih zvez, ki so inte-resirane na vnovčevanju živine in žita, ki je trajala pozno v noč, je bila poleg sekcije za ži-vinorejo ustanovljena še sekcija za žito.

Komunisti zanetil požar v danskem parlamentu

Kopenhagen, 21. apr. 1. V danskem parlamentu je sredi izbruhnil požar, ki pa so ga k sreči kmalu opazili in poklicali požarno brigado, ki je z naj-večjim naporom zadušila ogenj. Obenem je policija izvršila strogo preiskavo in je v prostorih parla-menta aretirala sumljivo osebo ravno v trenutku, ko je hotela zapustiti parlament. Osumljenec je iz-javljal na policiji, da se piše Ster in je tudi priznal, da je zažgal parlament. Ster je danski državljani. V trenutku, ko je parlament zažgal, je bil pijan. Po policijskih poročilih je Ster komunist.

Japonska kavalarija stoji pred vratmi Pekinga

70.000 mož podi pred seboj 400.000 Kitajcev

„Prišli smo osvoboditi Kitaj od evropskega jarma“ (gen. Tamon)

Čansuljan, ki brani Peking pred Japonci.

Armada, ki je sestavljena iz 20.000 Japoncev in 50.000 mandžurskih čet, ki so jih Japonci dobro izvežbali, se v dveh kolonah kakor plaz vali iz Džehola proti jugu in jugozapadu ter podi pred seboj najmanj 400.000 mož broječo armado vrhovnega kitajskega poveljnika na severu, Čansuljana. Kitajske čete so popolnoma demoralizirane, general se med seboj prepirajo in cela vrsta generalov se je Japoncem rajši predala, kakor da bi v slu-žaju poraza riskirali, da bi jih dal Čansuljan ob-glavit. Japonci so zasedli že ves trikot, ki ga tvori na severu veliki zid, na vzhodu obal Rumenege morja, na jugu pa reka Loangho in so pred dvema dnevnoma kljub zagotovilom japonske diplomacije, da se bo mandžursko-japonska armada ob reki ustavila, prekoračili levi breg ter nevzdržno kora-kajo dalje proti jugu.

Obenem druga kolona, ki je začela svoj pohod od prelaza Kupejkov, severovzhodno od Pekinga, brez vsakega odpora prodira proti starodavni pre-stolici kitajskega cesarstva in njene predstraže stojijo že pred Pekingom. Istočasno je prva kolona, ki je prodirala na vzhodu ob obali Rumenege morja ter zavzela pristanišče Sanghajkvan in ve-liko angleške rudnike pri Cingkvantau, sedaj kre-nila ob reki Loangho na desno z namenom, da se združi z zapadno kolono, da potem obdeve obko-li Peking od jugovzhoda in od juga in tako od-režeta Čansuljanovi armadi umik. Obenem mečejo japonska letala med prebivalstvo na deželi in v mestu Peking slednji

Proglas

»Kitajci in Japonci pripadajo istemu ru-menemu plemenu, ki je po številu in nadarje-nosti najmočnejše na svetu. Dočim so se vaši japonski bratje ubranili političnega in gospo-darskega prodiranja belokožcev, so vas Ki-tajci zaslužili Evropejci po kričdi vaših pod-kupljivih in roparskih cesarjev, mandarinov in republikanskih predsednikov, ki so iz vas iz-žemali milijarde in milijarde, vas pustili pro-padati v revščini in gladi, da so pustili oboga-titi se od vaših zakladov belokožce, ki so v protisluhu vašo aristokracijo in birokracijo bogato podkupovali. Temu je sedaj konec in japonske ter mandžurske čete so vkorakale v Kitaj ne zato, da bi si ga podjarmili, ampak zato, da vas osvobodijo jarma Evropejcev in ustanove novi neodvisni Kitaj, ki bo v bratski zvezi z Japonci in z Mongoli ter drugimi narodi Azije vso Azijo zopet osvobodil od tu-jega jarma. Zapodite zločinskega Čansuljana, ki si je iz vaših žuljev napravil milijardo pre-moženje ter se pusti povrh še plačati od Ame-rikancev, vrzite stran orožje, ki so vam ga po-tisnili v roke vaši največji notranji sovražniki in izžemalci ter se pridružite bratom Japoncem in Mandžurcem, ki vam bodo prinesli red, mir in blagostanje.«

Tamon

vrhovni poveljnik 11. japonske armade.

Hsin Ma

poveljnik 3. mandžurske divizije.

V 20 mesecih zasedeno poldrug milio km²

Japonski uspehi so občudovanja vredni. Od 18. septembra 1931 do danes so zasedli vs Mandžurijo, ki ima 1.099.469 kvadratnih kilometrov in Džehol, ki šteje 150.000 kvadratnih kilometrov, ka-tereza so pridružili državi Mančuko. Ako prist-jejo še severni Kitaj, ki bo kmalu popolnoma v njihovih rokah, so Japonci zasedli v teku 20 me-secev poldrug milijon kvadratnih kilometrov zem-lje, katero so vrh tega politično in upravno organi-zirali, tako da danes mandžurska vlada že nastopa proti Rusiji. Džehol so Japonci zasedli marca me-seca v dveh tednih, in sicer samo z 20.000 svojih čet in 10.000 mandžurskimi konjeniki, dočim je Čansuljan imel v Džeholu armado 200.000 mož, pri Sanghajkvanu pa rezervno armado 40.000 mož, ki bi bila lahko Japonce prišla v hrbet z juga, pa je ves čas ležala v okopih brez vsakega dela. Glavno mesto Džehola je ondodni guverner Tanjulin zapu-stil v eni noči na par avtomobilih, na katere je naložil svoja bogastva in svoj harem, dočim je vsa džeholska posadka 20.000 mož v paničnem begu bežala pred japonsko predstražo, ki je obstojala iz piši in reči 128 Japoncev na dveh kamionih in

nekaj motornih kolesih! Da, celo kitajska požarna bramba je zbežala iz mesta, tako da so morali med-tem izbruhli požar pogasiti japonski vojaki.

Peking bo kmalu obkoljen

Potem ko so za silo uredili džeholske razmere, so Japonci začeli prodirati proti velikemu zidu v severni Kitaj sam. Medtem se je armada Čansul-jana nekoliko popravila in se je pri prelazu Ku-pejkov energično postavila Japoncem v bran. Čan-suljan je postavil za prvo linijo drugo linijo tako zvanih nadzornih divizij, ki so takoj streljale na svoje tovariše v prvi liniji, kakor hitro so ti po-kušali bežati. Japonci pa so kmalu našli tudi proti temu leka in njihove letalske bombe eskadre so napadle drugo linijo ter jo prisilile k begu, tako da so tudi vojaki prve linije mogli brez ovire bežati.

Ofenzivo proti Peking in Tienčinu pa so Ja-ponci zelo skrbno pripravili, tako da so danes pro-

drli že 200 kilometrov daleč na jug od kitajskega zida. Kako se bodo stvari razvijale naprej, se ne ve, na vsak način bodo Japonci danes ali jutri v Peking, potem ko ga bodo od vseh strani obko-lili, ako bo tega sploh treba. Govori se, da se Čan-suljan pogaja z Japonci, ali ne bi ga pustili za ge-neralnega guvernerja nove severne kitajske pro-vince pod japonskim protektoratom, toda zdi se, da mu Japonci nočejo napraviti te usluge.

Peking se hoče braniti

London, 21. apr. tg. Peking utrjuje v obrambo. Na starodavnem mestnem obzidju so postavili 20 najmodernejših topov proti letalom. Z radijem 50 milj dajejo opazovalna letala znake za alarm s si-renami. Japonci so večerj zasedli Hajang. Mandžurske čete so od Cinkvangua prodrele do Funinga. Cesarski zaklad so iz Pekinga odpravili v Nanking v 6000 zabojih s tremi posebnimi vlaki.

K velikonočnemu potovanju avstrijskega kanclerja

Kaj je delal Dollfuss v Rimu?

1. Ureditev konkordata
2. Nove podonavske intrige

Vsebina konkordatnega predloga

Vatikansko mesto, 21. aprila. U. Od dobro poučene strani so se glede bivanja avstrijskega kanclerja dr. Dollfussa v Rimu in glede njegovih razgovorov s svo. Stolico, izdala sledeča pojava: Vprašanje, ki v prvi vrsti interesira vrhovno vod-stvo Cerkve in avstrijsko državo, je konkordat. Pogajanja trajajo že dalj časa tako na Dunaju, kjer jih vodi apostolski nuncij, kakor v Vatikanskem mestu med avstrijskim poslanikom in sv. Stolico. Večkrat so dopotovale v Rim še druge politične in cerkvene osebnosti, da pomagajo pri sestavi novega konkordata. Tudi bivanje avstrijskega pravosodnega ministra dr. Schuschniga v Rimu ima isti cilj in dokazuje, da so pogajanja dosegla sta-dij, ko bo dovoljeno misliti na podpis te za Cerkev in državo važne pogodbe.

Akoravno niti ena niti druga pogajajočih se strank ni izdala nobenega obvestila o vsebini bo-dotnega konkordata, se dozdeva, da bo obravnaval sledeče točke:

1. Vprašanje fakultativne (prostovoljne) civilne poroke. Vprašanje se ni rešeno, vendar je mogoče, da bo Cerkev pristala na uvedbo fakultativnega civilnega zakona pod pogojem, da se cerkvena jurisdikcija v cerkvenih porokah ne bo omejevala in da bo cerkveni zakon ohranil tudi v obeh državah pravno-polno veljavnost.

2. Vprašanje verskih zasebnih šol. Dosedanja avstrijska zakonodaja zasebnega šolstva ni favo-rizirala. Želja av. Stolice in avstrijskega ljudstva pa je, da padejo vse ovire, ki ležijo na poti svobodnemu razvoju zasebnih verskih šol. Avstrijska vlada je pokazala, da je pripravljena, da na tem polju v najširšem pogledu sprejme stališče Cerkve in zadosti tako tudi željam katoliškega ljudstva.

3. Nova razmejitev nekaterih škofij. V mirov-nih pogodbah so tudi nekatere avstrijske škofije utrpel teritorialne okrnitve. Semkaj spadajo du-

najska nadškofija, St. Pölten, krška in sekavska škofija. Oni deli, ki so pripadli drugim državam, se bodo definitivno izločili iz jurisdikcije imeno-vanih škofij. V Burgenlandu (Gradiškanskem) se bo ustanovila nova škofija, istotako se dvigne apo-stolska uprava severne Tirolske — Vorarlberške v posebno škofijo.

4. Katoliška univerza v Salzburgu. Zgodovina zadnjih let je pokazala veliko važnost katoliške univerze za pravilno etično vzgojo naraščajo-avstrijskega naroda. Zaradi tega bo avstrijska vlada tudi poskrbela, da se katoliška univerza v Salz-burgu kononovljalno uredi in sicer za vse fa-kultete, ki pridejo v poštev. Omogočila bo tudi brezskrbno funkcioniranje tega visokega kultur-nega zavoda.

5. Vprašanje duhovniških plač. Dosedanja praksa Avstrije izvira iz notranjega avstrijskega zakona. Potrebno je, da se problem duhovniških plač še nekoliko preuredi, čeprav je v glavnem že povoljno rešen, in da se pravice duhovništva zavarujejo tudi v konkordatni pogodbi, da ne bodo odvisne od negotovih političnih položajev parla-menta. Vse kaže, da je na tem polju bil dosežen sporazum brez velikih težav.

6. Vprašanje verouka v šolah in udeležbe učencev pri božji službi. Dosedaj je bil v veljavi dekret socialističnega drž. podtajnika Glöckela z dne 10. aprila 1919, ki je skorajda onemogočil učencem udeležbo pri službi božji. Konkordat bo vpošteval želje Cerkve tako glede verouka kakor glede službe božje. V dokaz, da meni avstrijska vlada resno, je imenovan dekret že razveljavila.

To je tvorilo predmet razgovorov med avstrijskim zveznim kanclerjem in med predstavniki Cerkve. O političnem programu dr. Dollfussovega obiska v Rimu pa vatikanski krogi niso poučeni, ker niso na njem neposredno zainteresirani.

Italo-nemški sporazum: za ceno avstr. neodvisnosti

Dunaj, 21. aprila (posebno poročilo »Slo-venec«). Nič točnega še ni prodrlo v javnost glede političnega dela programa, ki je zvezni kancler hotel doseči s svojim velikonočnim po-tovanjem v Rim. Izjave dr. Dollfussa so zelo enigmatične in ne dovoljujejo nobene dvoumne razlage. Tudi dunajski tisk tava v popolni temi in na noben način ne more do-gnati, kaj neki je šel iskat kancler v Rim, kan-car ga je brzovjavno poklical Mussolini. V ospredju sta dve možnosti in vsako zagovarjajo skupine, ki računajo na odjek v inozemstvu, tako da mora biti človek skrajno previden, ker je prav lahko mogoče, da je v njihovih razlagah želja rodila misel.

1. Eni trdijo z vso vnemo, da je dr. Dollfuss šel iskati pomoči k Mussoliniju, da ohrani avstrijsko samostojnost proti nakanam hitlercev iz Nemčije in iz Avstrije, ki hočejo izvesti ta-kojšnjo priklonitev Avstrije k Nemčiji in izbrisati samobitnost avstrijske države. Isti pravijo, da je Mussolini podprl avstrijskega kanclerja, češ, da nikakor ni v interesu Avstrije in njenih političnih ciljev, če se prepusti srednja Evropa nemški hegemoniji, če nemško prodiranje proti vzhodu onemogoči italijanski »Drang nach Osten« in če se ogromna nemška masa zopet navali na jadranska pristanišča. Zato da Italija želi, da Avstrija ostane kot klin med njo in med Nemčijo. Isti ljudje hočejo dokazati to z raznimi navidežno resničnimi razlogi: dr. Doll-fuss se je v Rimu izogibal Göringa in Papena, nemško časopisje napada nelojalnost avstrijske vlade, avstrijski tisk je hladen proti nemškemu rajhu in drugo.

2. Druga skupina, med njimi celo aktivni minister, kot na primer pravosodni minister dr. Schuschnig ali celo podkancler avstrijske vlade dr. Winkler sam pa so opetovano in s povdorkom podčrtali, da bi bilo popolnoma na-pačno misliti, da se je avstrijska politika spre-menila in da je dr. Seipelova deviza: »Vse z Nemčijo in ničesar brez Nemčije« ostala vodilna smernica tudi sedanje vlade. Dr. Schuschnig je celo izrekel sledeči stavek, ki je vse drugo kot pa nejasen: »Bilo bi usodepolno, če bi se enkrat kakšna v svojih posledicah malonemška

rešitev porušila mostove k definitivni ureditvi srednje Evrope. Zato za enkrat ne sme obsto-jati kakšna nemška provinca ampak svobodna, nemška dežela, ki bo čakala, da pride ura, ki bo nas skupno z veliko nemško državo in z vsemi Nemci v inozemstvu poklicala k delu velike nemške obnove.«

Kaj je torej delal dr. Dollfuss v Rimu? Ali je res iskal pomoči proti morebitnim apetit om nemških hitlercev, ko pa temu njegov lastni pravosodni minister in kolega kategorično ago-varja. Da se je naslonil na Italijo »brez Nem-čije in celo »proti« Nemčiji, ko pa njegov mi-nister izrecno povdarja, da Avstrija čaka na veliko ura, ki bo klicala k zbiranju vsega nem-štva? Človek se pri najboljši volji ne spozna več glede splošnih ciljev avstrijske politike.

Dohler ne pride ura...

Mogoča pa je še ena varianta in na to je treba poklicati vsjo pozornost javnosti. Znano je namreč, da Italija patronira zamisel avstro-madžarsko-hrvatsko-slovensko podonavske fe-deracije in da se Nemčija zavzema za brutalno izvedbo predvojnega načrta Berlin—Bagdad. Italijanski in nemški interesi se križajo tudi na ozemlju Avstrije. Ali ni bil morebiti avstrijski zvezni kancler brzovjavno pozvan v Rim ravno zato, da pomaga pomiriti italijanske in nemške državničke, da sopomaga pri medsebojni spravi italijanskih in nemških teženj na osnovi novega skupnega italo-nemškega načrta o smotnem sodelovanju Italije-Nemčije-Avstrije-Madžarske, kjer bi si vsaka teh držav prepovedala okrnje-vati neodvisnosti druge. Ali je to rezultat, ki ga je dr. Dollfuss prinesel seboj. Zdi se da bo ta! In sedaj, ko ima dr. Dollfuss okvir za svojo državo, bo tim svobodneje lahko naslikal v njega podobo, ki jo je zasanjal, ko se je odločil za diktaturo in to do sure, ko bo prišla zgo-dovinska ura, ki bo Avstrijo skupno z veliko Nem-čijo in z vsemi inozemskimi Nemci klicala na delo za veliko nemško obnovo. Provizorij ne-odvisnosti kot potrebna žrtev za italijansko-nemški sporazum! Značasa samostojnost, da se rešijo drugi večji svetovni problemi, da napoči zgodovinska ura v Italiji, v Nemčiji in drugod?

Kriza dolarja

Nič ni na svetu stalnega, posebno pa ne v gospodarskih stvarih. Tudi dolar je sedaj pokazal, da ni edina valuta na svetu, na katero se je lahko zanesel. Splošna kriza, ki nima para v zgodovini kapitalističnega gospodarstva, je sicer že večkrat pretela zrušiti dolar, vendar se je dolar uspešno branil. Prvikrat se je začelo govoriti o možnosti padca dolarja v jeseni leta 1931, ko je prišla katastrofa angleškega funta in se je začel velik odtok inozemskih kapitalov iz New Yorka, toda takrat ni bilo nič. Spomladi leta 1932 smo ponovno čitali vznemirljive vesti iz Unije, toda tudi takrat ni bilo tako hudo. Nevarnejši pa je bil pretresljaj meseca marca, ko je v zvezi z bančno krizo v Uniji notacija dolarja morala zaradi splošnega bančnega moratorija v Uniji prenehati, vendar je dolar tudi to krizo razmeroma dobro prebolel in ko je zopet začel notirati, ni bil daleč od zlate pariete. Po veliki noči pa je zopet nastopila slabost, ki se je stopnjevala do zadnjih dni, ko je prišla iz Unije vest, da je Roosevelt sploh prepovedal izvoz zlata iz Združenih držav. S tem je dolar bil najbolj prizadet, ker je to pomenilo, da Amerika svojih ogromnih zlatih zalog, ki so največje na svetu, ne bo stavila v promet za vzdrževanje tečaja dolarja.

S tem je največja kapitalistična država sveta opustila zlati standard, ki je že parkrat pokazal sumljive znake slabega funkcioniranja. Dolar je postal papirna veljava kot ogromna večina drugih veljav in le še Francija, Belgija, Holandija in Švica vzdržujejo zlati standard svojih valut, seveda predvsem v zunanjem prometu.

Ob padcu dolarja se nam nehotе vsiljuje primera z Anglijo septembra 1931, ki je izžvala toliko perturbacij v svetovnem gospodarstvu. Primera drži v toliko, da je Amerika kot Unija prepovedala izvoz zlata in prepustila svojo valuto prostemu gibanju, toda Anglija je bila leta 1931 do svojega koraka prisiljena, ker je izgubila velik del svoje zlate zaloge, dočim so ameriške zlate zaloge ostale še vedno znatne. Zato se razumljivo vsiljuje misel, da je bil ameriški korak premisljen, kar v nemali meri potrjujejo nekatera poročila.

Anglija je funt spustila deloma z namenom, da si zopet osvoji svoja tržišča, ki jih je izgubila od leta 1925 dalje, ko je dvignila funt zopet na nekdanjo pariteto z zlato. Že tedaj so mnogi gospodarstveniki svarili pred tem, ker se jim je zdela stabilizacija na visokem nivoju nevarna in tudi škodljiva. V tem oziru jim je bolj ugaljal francoski stabilizacijski zgled, ko je bil frank stabiliziran na zelo nizkem tečaju in je bila s tem dana možnost francoski industriji, da to izkoristi do prilagoditve svojih cen na cene svetovnih tržišč. Seveda je ta prilagoditev tudi prišla, s tem pa je tudi kriza tajala francosko gospodarstvo.

Kaj je namen tega ameriškega koraka, se danes vprašuje vsa javnost. Američani pravijo, da je mogoče le na ta način rešiti vprašanje dviga cen in mednarodne ter notranje zadolžitve. Gotovo je, da je dosedanja deflacijska politika šla v marsikaterih ozirih predaleč in je po njej povzročena stalni padec cen onemogočil plačilo dolgov, ki so nominirani ostali isti in s tem vedno težje plačljivi in zmogljivi. Amerika je storila že tudi druge korake v tem smislu, kar dokazujejo poskusi razširjenja kreditne baze v Uniji sami, ki naj bi dvignili nivo cen. To misel zagovarjajo tudi odlični moderni gospodarstveniki, ki baš opozarjajo na potrebo prilagoditve gospodarstva v valutno-tehnične strani na nove razmere. Emisijske banke naj vodijo konjunktorno politiko, kar pomeni, da morajo v danih razmerah s širokopotezno kreditno politiko pomagati do dviga cen, odnosno do ožvilenja gospodarstva.

Vse to dokazuje, da namerava Amerika slediti zgledu Anglije in stabilizirati dolar na nižji stopnji kot je sedaj. S tem računa na dvig cen, kar se že deloma dogaja po najnovejših poročilih. Nadalje pa tudi računa v izvozu na povečanje svoje konkurenčne zmoglosti na svetovnih trgih in ožvilenje svoje trgovine. Na svetovnih trgih se vedno bolj uveljavljajo države z razvrednoteno valuto, za kar je dober zgled Japonska. Veliki padec cena v zadnjem letu je pospešil japonski izvoz, ki je izpodrinil na sosednjih tržiščih Angleže, Američane in Holandce. Japonsko blago prihaja vedno bolj tudi na ostala tržišča. Saj je na pr. Avstrija lani uvozila na stotine japonskih žarnic, mandžursko jeklo prihaja v Holandijo, čevlji v Nemčijo, bombarne tkanine v zapadno Afriko, levantske države itd.

Posebno pozornost posvečajo padcu dolarja naravno Angleži, ki se boje, da ne bi s tem izgubili komaj s težko muko pridobljeno prednost na svetovnih tržiščih. Poleg tega pa ima padec dolarja tudi političen pomen. Ta padec je v najožji zvezi s svetovno gospodarsko konferenco, ki se ima vršiti maja v Londonu. Ko so prišli evropski državniki na predkonferenco v Washington, so naši izpremenjene razmere. Amerika hoče hoditi po isti poti kot Anglija, saj se govori celo o vezavi funta in dolarja. S tem hoče pokazati, da je rešitev svetovne gospodarske krize odvisna od izpremembe dosedanjega funkcioniranja zlatega standarda in zagovarja znižanje relacije posameznih valut do zlata, kar pomeni devalvacijo.

Seveda ameriški korak ne pomeni, da bo dolar padel tja do skrajnosti; zgodilo se bo podobno kot pri angleškem funtu. Padel bo toliko, kot se bo zdelo Ameriki potrebno, da se na novi podlagi njegova vrednost stabilizira. Kje bo ta stabilizacija, je danes težko reči, slišijo se števila 20—25% manj kot znaša sedanja pariteta. Posebno bodo pri tej določitvi odločilni valutarno-tehnični momenti.

Po ameriškem koraku zopet izgleda, da je zlato vrženo s svojega visokega prestola kot podlaga za valute. Toda naj navedemo samo angleški zgled. Anglija, ki je leta 1931 opustila zlati standard, tudi ni zavrgla svojih zlatih zalog, pač pa jih še krepši. Saj je samo v letošnjem letu Bank of England kupila zlata že za 64 milijonov funtov. To je dokaz, da je zlato še vedno podlaga za denarni sistem sveta. Treba pa je izpremeniti sedanji način funkcioniranja zlatega standarda in ga postaviti v službo konjunktorne politike, ki ima namen preprečiti prevelike ostrine krize.

D'Annunzio in Nobile nista umrla

Rim, 21. apr. tg. Z ozirom na vesti, da sta D'Annunzio in Nobile umrla, se je Vas dopisnik sam ohrnil v Gardone in zvedel od d'Annunzia samega, da je še živ. Tudi vesti smrti generala Nobila je neresnična.

Inflacijska pijanost v USA

Natisne se 8 milijard bankovcev

Zaradi egoizma USA je splavala sanacija svetov. gospodarstva po vodi

London, 21. aprila. Z. Čeprav so sedaj prišle iz Washingtona že precej konkretne vesti, je vendar položaj v Londonu nejasen. Jasnje je vsekakor, da je ameriška vlada storila svoje ukrepe glede dolarja pod pritiskom narodnega gospodarstva. Velik del podjetij, ki jim je potrebna sanacija, zlasti železniška podjetja, skušajo posredno ali pa neposredno vplivati na vlado, da izvrši akcije večjega stila s pomočjo devalvacije valute, razširitve kreditov, reaktiviranja srebra itd. Se pred nekaj tedni, ko je Roosevelt prevzel predsedniško obnalo, je izjavil, da je za obdržanje zlate podlage. O vzrokih te spremembe javno ni povedal ničesar, brez dvoma pa so razlogi sledeči:

Bančno krizo je predvsem poostriala deflacija, tako da so postali brezpredmetni vsi računi o dvigu konjunktura. Razen tega se lahko trdi, da so pri zadnjih valutno-političnih sklepih odločale tudi politično-laktične okolnosti. Verjetno je, da gre akcija v prvi vrsti na račun Anglije, ki se noče vrniti k zlati podlagi. Razen tega ni dvoma, da hoče Severna Amerika tako okrepiti svoj politični položaj napram Franciji tik pred pogajanjem na svetovni gospodarski konferenci. Iz tega stališča je treba gledati tudi na vsa zadnja glasovanja v ameriškem kongresu. Do sedaj so bili vsi predlogi pristave devalvacije v senatu odklonjeni. Vendar je znatila debata, ki se je vršila o sedanjih razmerah. Od posameznih senatorjev so se slišale neprestane pritožbe, da je znala Anglija izkoristiti za sebe trgovsko konjunkturo na svetovnem trgu s pomočjo valutne devalvacije, medtem ko je Amerika na to mirno gledala in še naprej ostala pri zlati podlagi.

Splošno mislijo, da bosta MacDonald in Herriot naštetela v Ameriki na razpoloženo, s katerim nista računala. To razpoloženje ni ugodno, zlasti za MacDonalda, ker mečejo delno krivdo za sedanjo splošno gospodarsko stanje v Ameriki na Anglijo. Amerika ne more dovoliti, da bi sedanja nervoznost zaradi nestabilnosti dolarja trajala še naprej.

Po pooblaščenih, ki jih je dobil Roosevelt od senata, se lahko približno sodi, za kaj prav za prav gre Ameriki. Iz teh pooblastil je skleniti, da je sedanja akcija Amerike čista inflacija, kar potrjuje tudi predlog senatorja Adama, ki je zahteval od vlade, da izda za 8 milijard novih bankovcev. Ti bankovci bi služili za kritje tekočih notranjih dolgov, ker ni nič več mogoče, da bi se ozromni tekoči dolgi rešili brez podaljsevali. Z izplačilom teh dolgov bi prišle banke zopet do denarnih sredstev in kriza bi bila odpravljena. Pozneje bi se bankovci lahko umaknili brez velikih težav iz prometa.

Ameriška vlada hoče predvsem radikalno znižati brezposelnost, ki se je po aktivni prohibiciji zvišala za 4,2%, čeprav je pivarska industrija zaposlila 17,2% brezposelnih delavcev. Kriza je torej dosegla svoj vrhunec in sveta dolžnost vlade je, da je zavre.

Dvig cen - Amerikanci norijo veselja

Newyork, 21. aprila tg. V sredo zaključeno tedensko poročilo federalne rezervne banke kaže presenetljivo dejstvo, da so ravno oni dan, ko so ameriške Združene države opustile zlati standard, dosegle zaloge zlata federalnega rezervnega sistema svoje najvišje stanje v zadnjih 19 mesecih. Stanje zlata je v tednu tega poročila naraslo za 59 milijonov tako da znaša 3365 milijonov dolarjev. Vračila zlata izvirajo najbrže v veliki večini iz nagrabljenega zlata. S tem se je od začetka marca dalje zlata rezerva zvišala skoro za 700 milijonov dolarjev. Nova emisija treh milijard dolarjev, ki jo določa pooblastilni zakon, se bo odplačevala s 4% letnimi obrestmi.

Posebno so vznemirjene zaradi devalvacije dolarja južno-ameriške države, kolikor niso odvisne od angleškega funta. Kolumbija, Brazilija in Cestorika notirajo sicer dolar neizpremenjeno, vendar je zastala tam vsa prekomorska trgovina. Trgovci ne bodo več mogli prezevati blaga, ki je pod carinsko zaporo, če državne devizne oblasti ne bodo izpremenile svoje taktike notiranja. Nizozemski poslanik je obiskal državnega tajnika Bulla in ga prosil za obvestilo, kako dolgo bo trajala prepoved izvoza zlata, ki škoduje nizozemski zunanji trgovini. Pri tem je poslanik posebno naglašal, da je Nizozemska pripravljena, z vso vmo sodelovati pri zopetni pozitivni svetovni trgovini.

Newyork, 21. aprila tg. Inflacijska pijanost in mrzlična borzna igra sedaj obvladuje javno življenje. Neprestano napovedujejo posebne izdaje nove kurze. Povsodi upajo, da bo konec depresije. Na borzah se kažejo slike, kakršne so bile one dni med svetovno vojno, kadar so se bojevale ogromne bitke. Na blagovnem trgu se je pokazala kot prva posledica naraščanje cen, radi česar so prekinili vse dosedanje ponudbe v tekstilni industriji. Veliko povprečjevanje je po strovi svili, volni in po kažah. Konec za umetno svilo je sploh ustvil objavo cen. Enaka slika je v kovinski industriji. Cena bakra se je dvignila za 16 točk, svinec pa za 5 dolarjev na tono, sladkor za 55 točk, dočim cene za gumij, kavo in sladkor niso tako narasle.

Newyork, 21. aprila tg. Valutarne odredbe predsednika Roosevelta so presenetile svet tembo, ker so v zadnjih objavah glede ravnotežja proračuna za prihodnje leto splošno videli praktičen dokaz, da bo Roosevelt opustil valutne eksperimente. Amerika nima nobenih dolgov, katerih ne bi mogla plačati. Tudi njena trgovinska bilanca je aktivna. Ravno tako je znosen njen finančni položaj, dasi je v zadnjih dveh letih narasel dolg, ki je znašal ob koncu vojne 16 milijard, sedaj na 21 milijard. Z zlatim embargom in inflacijskim programom je sicer hotel Roosevelt iz političnih razlogov pri naspreti inflacionističnim krogom, vendar si je hotel sam pridržati vodstvo inflacije, da prepreči zlorabe in da bi mogel sproči trimilijardne rezerve in ugodne trgovinske bilance inflaciji vsak čas zavreti. Nameravana izdaja nektrih bankovcev bo dobila prisilen kurz in se ne bo porabljala samo za kritje tekočih vladnih izdatkov, temveč tudi za plačilo vladnih bonov, ki bodo zapadali hitro drug za drugim.

Dunajska vrem. napoved: Hladno vreme, ki pa se bo čisto počasi zboljšalo.

Zagrebska vremenska napoved: Pretežno oblačno, nestalno in hladno.

Amerika je onemogočila svetovno gospodarsko konferenco

MacDonald nejevoljen

London, 21. apr. Z. Predsednik vlade MacDonald je poslal na ladje »Berengaria« izjavo, v kateri je poudarjal, da so najnovejši ukrepi ameriške vlade v pogledu prepovedi izvoza zlata iz temelja izpremenili stvari, o katerih bo razpravljal z Rooseveltom. V britanskih finančnih krogih ogorčeno protestirajo, ker Amerika z embargom zlatega standarda vrši pritisk na Veliko Britanijo. Ti ukrepi ameriške vlade imajo predvsem politične cilje. Splošno smatrajo, da je hotel Roosevelt s tem ponovno dobiti v svoje roke močno orožje pri pogajanjih s predstavniki evropskih držav, zlasti pa z MacDonaldom, ker obstajajo med Ameriko in Veliko Britanijo velike razlike zlasti v vprašanju monetarne politike.

Tudi Herriot ne odobrava

Pariz, 21. apr. Z. Glavni urednik »Matina«, ki potuje s Herriotom na ladji »de Frances«, javlja svojem listu, da je vest o devalvaciji dolarja napravila na strokovnjake, ki potujejo s Herriotom, zelo neugoden vtis, to pa tem bolj, ker je finančni minister še pretekli petek izjavil, da ameriške Združene države ne nameravajo opustiti zlate podlage. »Matin« javlja, da so finančni strokovnjaki

mnenja, da na svetovni gospodarski konferenci zaradi tega nenadnega preokreta v ameriški valutarni politiki ne bo mogoče razpravljati o carinskih tarifah in o sklenitvi dalekosežnih gospodarskih pogodb, ker za to danes ne obstoja prav nobeno skupno merilo.

Herriot sam je izjavil, da mora Francija počakati, kako bo ta vihar končal. Riat, ki kol strokovnjak spremlja Herriota, pa meni, da dolarska kriza zelo otežuje washingtonska pogajanja, svetovna gospodarska konferenca pa je onemogočila popolnoma.

Mesto sanacije sveta splošna gospodarska vojna

London, 21. apr. Z. Vznemirjenje v finančnih krogih še vedno traja. Splošno obstoja bojazen, da se bo pričela vsesrpska gospodarska vojna, to je uničevanje valut. Gospodarski krogi zahtevajo, da se dopusti ponovni padec funta, katerega stabilizacija je itak nemogoča. Jutranji tisk se zelo skeptično izraža o washingtonski konferenci, za katero pravi, da sploh ni možna. Z opustitvijo zlate podlage hoče Amerika zavarovati svoj položaj na svetovni gospodarski konferenci, za katero so v sedanjih razmerah dani zelo slabi pogoji.

Konferenca Male antante - Poljska in Italija se zopet zblizujeta

Bukarešta, 21. apr. Konferenca Male zveze, ki se sestane v Pragi sredi maja, bo razpravljala ne samo o političnih problemih, temveč tudi o vprašanju gospodarskega ustroja Male zveze. Na konferenci bodo diskutirali o možnosti medsebojnega sodelovanja emisijskih bank, o razvoju in zboljšanju prevoznih sredstev, o ustanovitvi mešane trgovske zbornice in naпослед o konstituiranju mešanega vrhovnega sveta, ki naj določa skupno stališče vseh treh držav v mednarodnih vprašanjih.

Belgrad, 21. apr. l. Iz popolnoma verodostojnih virov izhaja vest, da se je italijanska vlada, ko je uvidela, da je zaradi svojega stališča v vprašanju revizije izgubila simpatije Poljske in jo približala državam Male zveze, tako da se je že govorilo o politični pogodbi med Malo zvezo in med Poljsko, napravila v Varšavi primerne korake, da razburjenje pomiri. Poljska vlada je sprejela iz Rima ne samo ustmena, ampak tudi pismena zagotovila, da se Italija ne bo več vmešavala v vprašanje poljskega Pomorja. Nemška vlada je bila o tem koraku obveščena. Ni še jasno, kakšne posledice bo Poljska izvajala iz tega in če se navsezadnje morebiti le ne bo pomirila z Italijo in se vrnila k politiki, ki jo je vodila, preden jo je razočaral rimski pakt. V belgradskih diplomatskih krogih se pa vprašujejo, ali je bilo pametno, da se ni izkoristila pripravljenost poljskega zunanjega ministra, da pride v Prago in v Belgrad, ker italijanska prizadevanja to možnost zopet lahko preloži na nedoločen čas. Bila bi to dragocena izgubljena prilika!

Zagreb, 21. apr. l. K večeršnjemu članku, ki je izšel v »Slovenec« pod naslovom: »Zakaj je izšel obisk poljskega zunanjega ministra?«, smo dobili od merodajne strani zagotovilo, da ne ustrezata stvarni resnici, da bi bila poljska vlada pripravljena na ljubo Italije odstopiti od sodelovanja z Malo zvezo in z Jugoslavijo za slučaj, da bi Italija izrekla svojo neinteresanost v vprašanju revizije poljskega Pomorja. (To pojasnilo bo poljske prijatelje.)

Shod kršč. privatnih nameščenecv

Krščanska nameščenca strokovna organizacija Strojovna zveza privatnih in trgovskih nameščenecv Jugoslavije v Ljubljani je priredila v kratkem času dva javna sešanja v predavalnici Delavske zbornice. Na prvem je predaval predsednik Božič Ivo o »Nameščenosti zakonodaje«. Drugi sestanek je bil v sredo 19. aprila. Na tem sestanku je govoril podpredsednik Valant Milan o »Gospodarskem položaju nameščenecv ter o značaju omejenih organizacij (ekskluzivno SZPTNJ).

Referent je ugotovil, da je po statistikah zavarovalnih uradov ter borz dela več tisoč nameščenecv brezposelnih, padle pa so tudi plače. Obširnejši je bil referat o značaju in ciljih organizacije. SZPTNJ je krščanska organizacija: Delo in hoteenje spravila vedno v sklad s krščanskimi načeli. Interkonfesionelna (medverska) je: Njen član je lahko katoliški, protestantski ali pravoslavni nameščenec. Strokovno-gospodarska je: Ščiti interese nameščenstva in dela za gospodarsko uravnoteženo socialno družbo. Stanovska je: Zanika marksistično teorijo o razredih in hoče polnopraven stan. Uslužbenec naj bo navezan na podjetje s soupravo ter deležem na dobičku, ne pa njegov suženj. Narodna je: ker je krščanska ter obenem za mednarodno sodelovanje nameščenstva, ker je to potrebno. Naše jugoslovanstvo je pa tradicionalno že izprejeto. SZPTNJ je v političnem oziru medstrankarska. Strankarska pripadnost je zadeva posameznega člana. Podana je torej najširša baza za pošteno strokovno delo, ki je nujno potrebno v razvranem času, ki je prenasiten s komunistično revolucionarno miselnostjo. Nameščenstvo si mora samo pomagati, vse organizacije pa morajo sodelovati pri delu.

Nazveč so pazno sledili referatu in odobrvali izvajanja referenta. Zborovalci so končno sprejeli kot apel na državno vlado ter banovino sledečo resolucijo za izboljšanje gospodarskega in socialnega položaja privatnih in trgovskih nameščenecv:

Resolucija.

1. Strogo naj se izvaja vsa socialno-politična zakonodaja. Pristojne oblasti naj pazijo na točno izvajanje zakona o zaščiti delavcev s strani delodajalcev in naj najstrožje nastopajo proti onim delodajalcem, ki kršijo ta zakon kakor tudi novi obrtni zakon.

2. Zaradi omejitve brezposelnosti: a) naj se regulirajo plače ter določi eksistentni minimum

telje v Jugoslaviji zelo pomirilo in razveselilo ter smo mu zanj hvaležni. Op. ur.)

Sesijaneh Jeltić-Titulescu

Subotica, 21. apr. Z. Davi ob 8 je prisel semkaj romunski zunanji minister Titulescu od svojega potovanja v Francijo in Anglijo. Opoldne je prisel iz Belgrada tudi naš zunanji minister Bogoljub Jevtić, ki je imel s Titulescujem daljši razgovor v vagonu.

G. Titulescu je bil zelo ljubeznen in je častnikarjem izjavil: »Srečen sem, ker se mi je ponudila prilika, srečati svojega tovariša Jevtića, da ga lahko seznanim z razgovori, ki sem jih imel v inozemstvu. Povsod smo našli pomirjalne izjave in lahko mirno in z zaupanjem gledamo v bodočnost.«

V vagonu je bilo nato kosilo za oba in istra in suito, katerega se je udeležil tudi romunski poslanik na našem dvoru G. Guranescu. P. kosilu sta Titulescu in Jevtić nadaljevala svoje razgovore. Zlasti sta se pogovarjala o skupnem stališču, ki ga je treba zavzeti v Zenevi v raznih vprašanjih, od katerih je posebno važno razorožitveno vprašanje, in proučila delo konference Male zveze, o katere definitivnem programu se bosta sporazumela še z dr. Benešem.

Madžarska ne misli na opošlavitev monarhije

Badimpešta, 21. apr. tg. Iz uradnih krogov se označujejo kot izmišljene vse vesti praških »Narodnih Listov«, da se vršijo pogajanja med avstrijskimi in madžarskimi legitimisti o personalni uniji med Avstrijo in Madžarsko. Obenem se naglašja, da izvirajo te vesti samo iz tendence, da bi povzročile nemire. Težki položaj Madžarske danes ne dovoljuje, da bi se sprožila tako težka vprašanja o državni obliki.

Tudi Slovaki proti reviziji

Bratislava, 21. aprila. Z. V Zevinu je bil večeraj kongres Hlinkove ljudske stranke. Vsi govorniki so se izjavili proti reviziji mirovnih pogodb. Sprejeta je bila resolucija, v kateri izjavljajo Slovaki, da ne bodo dovolili nikdar revizije sedanjih meja.

kakor tudi eksistentni maksimum; b) izda naj se zakon proti večkratnim zaslužkarjem, ki imajo stalne prejemke iz več zaposlitev oziroma več naslovov kakor tudi proti zaposlitvi žen, katerih možje imajo za preživljanje potrebne prejemke; c) strogo naj se izvajajo sedanja zakonita določila glede zaposlitve inozemskih nameščenecv v naši državi, delodajalci, ki jih kršijo, naj bodo ostro kaznovani, vsa lozadevna določila naj se še posebej; d) skrajša naj se delovni čas predvsem trg. nameščenecv, pri čemer naj se spoštuje praznovanje nedelj in praznikov; e) zaradi pomoči brezposelnim naj se uvede brezposelno zavarovanje, začasno pa naj država, banovine ter občine določijo potrebne kredite za podpiranje brezposelnih, posebno pa njih, ki nimajo pravice do podpov pri Javnih borzah dela; f) racionalizacija pisarniških obratov naj se vrši le ob sodelovanju ter po pristanku nameščenških obratnih zaupnikov.

3. Zakon o pokojninskem zavarovanju nameščenecv naj se razširi na vse nameščence kakor tudi na trgovske pomočnike (nameščence) ter na vso državo. Pokojninsko zavarovanje pa naj se upravlja samostojno po banovinah ali po bivših pokrajinah; pristopi naj se k zboljšanju obstoječega zakona in upošteva naj se pri tem mnenje nameščenških strokovnih organizacij.

4. Krajevnim organom Osrednjega urada za zavarovanje delavcev naj se da večja samostojnost ter odgovornost, administracija zavarovanja naj se poenostavi, delokrog Osrednjega urada pa omeji. Izpeljejo naj se volitve v samoupravo zavarovanja, da bodo tako prišli do vodstva od zavarovancev izvoljeni zastopniki.

5. Izpeljejo naj se volitve v delavske zbornice, ker je dosedanjim upravam njihov mandat že potekel.

6. Oblasti naj vplivajo na regulacijo cen življenjskih potrebščin, kontrola nad delovanjem in poslovanjem delniških družb s strani države naj se poostri, zavre naj se karteliranje industrije, ki ubija malo obrt, diktrira cene in proletarizira delavstvo in nameščenstvo.

7. Izda naj se stanovarni zakon, ki naj regulira najemnine za stanovanja ter poslov, lokale. Zborovalci so mnenja, da sloni blaginja države na blaginji državljanov. Ogromno večino teh pa tvorijo delovni sloji, med katerimi so valed gospodarske krize najbolj prizadeti delavci in nameščenici. Zato je v interesu države, da zaščiti s primernimi ukrepi ravno te socialno šibke sloje.

Sremska Mitrovica nekdanj in sedaj

Ravno in plodovito ozemlje med spodnjim tokom Save in Donavo se danes imenuje Srem. Bogata je ta zemlja, Srem je dobil svoje ime po rimskem mestu Sirmium, ki je stalo na mestu današnje Sremske Mitrovice. Pred rimsko dobo je bila tu keltska naselbina. Za rimskega gospodstva je v Sremu — zlasti v 2. stoletju po Kr. — cvetela rimska kultura. V tem času je bilo v Sremu osnovanih več mest, cesta, nerodovit svet pa pretvorjen v rodovit. Mesto Sirmium samo, po katerem je pozneje vsa pokrajina dobila svoje ime, je bilo zelo lepo in važno. Pod tem imenom se prvič omenja v 1. stoletju po Kr. Po mišljenju nekaterih zgodovinarjev ime Sirmium poteka od imeta tribalskega vojskovođe Svrma. Po današnjih izkopninah vemo, da so skozi Sirmium tekale glavne rimske ceste. Zgodovinarji smatrajo za popolnoma gotovo, da je šlo mesto nekaj nad 100 tisoč prebivalcev.

Kmalu se je v Sirmiju začelo širiti krščanstvo, posebno po razglasitvi milanskega edikta, ko je bila v njem osnovana nadškofija. Nekateri stari zgodovinarji mislijo, da je celo sv. Peter na svojih potovanjih obiskal ta kraj in da je tu postavil svojega učenca Epineta za škofa. Znano je, da so rimski cesarji radi prebivali na podnožju Fruške gore. V tem času je bil tudi oster boj med krščanstvom in arianstvom. Tako vemo, da se je vršilo v tretjem in četrtem veku v Sirmiju več znamenitih koncilov proti arianstvu. Ker so nekateri imperatorji podpirali arianstvo proti krščanstvu, je ta doba dala mnogo mučencev. Sirmium je kljub vsem borbam ostal zvest cerkvi.

Ko je bilo rimsko cesarstvo na robu svojega propada, je njegovo usodo delilo tudi krščanstvo. Sirmium je pripadel vzhodu, t. j. Bizancu. L. 448. so ga zavzeli Huni pod Atilo, za njimi pa Gepidi. S padcem rimskega cesarstva je krščanstvo v Sirmiju naglo propadalo. Krasne bazilike, katere so imeli krščani v tem mestu, so postale prah in pepel.

Druge katastrofe je doživel Sirmium v 6. stoletju, ko so Goti pod vodstvom Teoderika zavzeli te kraje. V tej dobi se je krščanstvo v Sirmiju še obdržalo, ker nam je znano ime sirmijskega škofa Justa, ki se je udeležil rimskega koncila, ki ga je sklical papež Silmahus. — Leta 582 so ga zavzeli Obri. Ob tej priliki je bil Sirmium vnovič onemogočen. V 9. stoletju so Madžari navalili z vzhoda v te kraje in jih osvojili. Nato je Sirmium kaj pogosto menjal svoje gospodarje. Od 12. stoletja dalje se Sirmium imenuje po cerkvi sv. Dimitrija Dimitrovec, današnja Mitrovica.

L. 1391. so Turki prvokrat opustošili S. Mitrovico. Do prvih turških navalov se je Mitrovica zopet opomogla. V samem mestu se na primer omenja 3 lepe cerkve, katere so Turki spremenili v svoje džamije. Za Turki je bila S. Mitrovica sedež nahije in moglo da tudi sandžaka. Po odhodu Turkov, t. j. okoli 1725—30 je bila Mitrovica strašno opustošena, kar najzgovorneje dokazujejo sledeči podatki iz knjig mitroviške župnije, ki pravijo, da se je v l. 1730. rodilo v Mitrovici samo četrto otrok. L. 1733. samo 1 in leta 1734. samo troje. To je znamenje, da so Turki čisto pregnali oziroma uničili kristjane in da so se samo posamezniki obdržali. Mitroviški farni anali navajajo, da je bilo pred tem v Mitrovici okoli 10.000 hiš. Škof Sörény v svoji panonski vizitaciji iz l. 1735. omenja, da je glavna cerkev sv. Dimitrija (katera je bila za Turkov pretvorjena v mešejo) bila brez strehe in samo z enim oltarjem, katerega je daroval neki mitroviški dobrotnik. — V tem času so bili mitroviški duhovni pastirji frančiškani iz Iloka.

Po odhodu Turkov se je Mitrovica začela vnovič dvigati. Tu sem so se začeli v velikem številu naseljevati Hrvatje iz Slavonije in zlasti še iz Bosne. — Nov razvoj Mitrovice se začel od Marije Terezije oziroma od časa, ko je bila ustvarjena Vojna krajina, katere je bila ustanovljena za obrambo pred Turki. Večina današnjih mitroviških starih zgradb, je iz dobe 1750 do 1830. V tej dobi je bila med drugim zgrajena pravoslavna cerkev. Iz te dobe so tudi šole ljudska in krajinska gimnazija, bolnišnica in druge javne zgradbe. Pri njih prevladuje baročni stil, ki je bil v tej dobi v modi. Bolnišnica je bila zgrajena l. 1825., in sicer s prostovoljnimi prispevki. Danes je zelo razširjena; ima 180—200 postelj. Postrežniško službo vrše sestre usmiljenke iz Zagreba; med njimi je nekaj Slovenk. Bolnišnica še danes hrani lepo spominsko knjižnico iz l. 1825., ki je pravo pravcato vzorno delo svoje vrste. — Realna gimnazija, v kateri so poučevali prvotno vojaški učitelji, je imela nemščino za učni jezik; šele ob priliki razvojačenja je bil uveden narodni jezik. Danes je popolna; dijakov ima okrog 500, profesorjev pa nad 30, med njimi dobra tretjina ženskih. Današnje gimnazijsko poslopje je novo; postavila ga je mestna občina skupno s petrovaradinsko imovno občino l. 1930 in je stalo okrog 4 milijonov Din. Do l. 1919. je bila gimnazija samo šestrazredna od tedaj dalje pa popolna osemrazredna. Večina dijaštva je katol. veroizpovedi, ali katol. verojaka na gimnaziji že blizu dva meseca ni, odkar je bil katehet g. Josip Pele odpuščen, pač pa poučuje g. Ilija Garapić verouk za grkokatolike. — Danes so v Mitrovici 3 osnovne šole, ki so bile zidane okoli l. 1840. Vsaka skupaj je okoli 1000 šolskih otrok. Poleg tega je še moška in ženska obrtna šola ter privatna trgovska šola. Vse te šole imajo svojo lastno pred nekaj leti zgrajeno polikliniko.

S. Mitrovica je danes sedež okrajnega in okrajnega sodišča. Sodno poslopje je bilo zgrajeno l. 1907. V tej dobi je bil v Mitrovici se-

zidana tudi v tedanji državi največja in najmodernejša kaznilnica, v kateri je okoli 1000 kaznjencev. Ta kaznilnica je prav za prav mesto zame. Nahaja se zunaj mesta onstran železniške proge. V njej so cvetele prej različne obrti kakor rezbarska, mizararska, čilinarska in druge. Kaznilnica ima dve veliki pusti in okoli 40 jutrov vinogradev; vse to obdelujejo kaznenci. V kaznilnici je posebna zgradba za mladinske zločince od 16. do 21. leta. V sami zgradbi je pod isto streho posebna prostorna kapela za katolike in druga za pravoslavne. — Razen imenovane kaznilnice se nahaja na vrtu okrajnega sodišča še tako zvana »custodia honesta« z danes okoli 25 političnimi kaznenci. Obdana je z visokim zidom stare kaznilnice, kateri ni bil porušen, ko se je rušila stara kaznilnica. Imenovana »custodia honesta« je bila v stari kaznilnici bolnišnica. Pred njo se nahaja preveč let posajen z vinsko trto, sadjem, cvetjem itd. Tu je vsakodnevno sprehajališče političnih kaznjencev.

Kulturno življenje v Mitrovici je lepo razvito. Središče tega življenja sta dva doma: Hrvatski in Srbski dom. Tu so tri čitalnice. Mesto Mitrovica žal še nima svojega muzeja. Nekaj starih spomenikov je razstavljenih v mestnem parku. Mnogo zelo dragocenih zgodovinskih predmetov iz starega Sirmija oziroma iz rimske-krščanske dobe hrani zagrebški muzej. Prvi, ki je začel s sistematičnim izkopavanjem oziroma odkrivanjem starega Sirmija, je bil Čeh Havlek l. 1803. Toda kot praktičen človek je prodajal najdene predmete raznim tujim muzejem. Mitrovčanom žal ni bilo mar vse to! Pozneje je mnogo delal na tem polju in zbiral sirmijske starine mitroviški župnik Müller kakor tudi pokojni župnik Jurug, ki je — v kolikor je bilo mogoče — prvi sestavil načrt starega Sirmija. To delo pokojnega Juruga je po njegovi smrti kupil zagrebški magistrat in se danes nahaja v Zagrebu. Njegovo delo nadaljuje že par desetletij sedanji mitroviški župnik preč. g. dr. Franjo Rački, ki je poverjenik zagrebškega in beograjskega muzeja, ki je pisec teh vrst dal mnogo dragocenih podatkov, za kar mu tudi na tem mestu toplo zahvala, g. doktor je dober prijatelj Slovencev. S sistematičnim delom izkopavanja starega Sirmija se je začelo pred vojno in se je nadaljevalo še prva leta vojne in sicer v bližini Mitrovice na pustari Vrbica. Ob priliki kopanja vojaških jarkov so bili med vojno najdeni prekrasni mozaiki. Danes vsa stvar počiva in čaka boljših časov.

S. Mitrovica šteje po zadnjem urad. štetju 13840 prebivalcev, od teh okoli 7500 katoličanov in okoli 5500 pravoslavnikov; ter okoli 200 evange- ličanov, ki pa nimajo svoje cerkve. Svojo sinagogo pa imajo židje, čeprav jih številčno ni veliko.

Periferija mesta se bavi s poljedelstvom, središče pa je sedež trgovine in nekoliko tudi industrije. Trgovina je Mitrovica v zvezi zlasti s kraji onstran Save; trgovina se naslanja na sosedno Mačvo, s katero je veže pontonski most. Podobno kakor Mačvanci gravitirajo na Mitrovico kot gospodarsko središče fruškgorski kraji, ki vsi dovajajo svoje produkte na mitroviški trg. Glavni pridelki mitroviškega trga so žitarice in svinje. Svinj izvozijo na leto 500 do 600 vagonov. Z mitroviške postaje se izvozi nadalje tedensko 3—5 vagonov perutnine, dalje se tu naloži vsako leto do 500 vagonov sladkorne pese. Velik del tovarnega kakor tudi osebnega prometa pa se izvrši tudi po Savi.

Kakor drugod tako tudi v Mitrovici industrija počiva in ne manjka brezposelnih. Tu sta med drugim dve veliki opekarni, nekoliko tovarna za pohištvo, nekaj parniš žag itd. Mesto ima svojo kaloriferno elektrarno, ki jo kurijo z drvmi, dalje je tu pivovarna, ki v glavnem zadovolja domačim potrebam.

Nadmorska višina S. Mitrovice znaša 87 m. Mesto je zelo razsežno, kakor so pač vsa ravninska mesta. Ulice so dolge in zelo široke. Napisi so vsepovsod v latinici in cirilici.

Slovenec, človek se kar začudi nad tem, v Mitrovici skoro ni. Vsega skupaj, če se ne motim, 7 oziroma 17. Med njimi je neki sedmošolec Černelč, ki sicer ne zna več slovensko. Njegov oče je iz Pišec na Štajerskem, viničar. Zanj sem zvedel popolnoma slučajno od dijakov, s katerimi sem govoril. Čudno pa je to: dočim ga njegovi sošolci smatrajo za Slovenca, se on čuti za Hrvata, vsaj tako mi je izjavil. Matí njegova je Hrvatica in služi sedaj v Beogradu. Je pa med najboljšimi dijaki na mitroviški gimnaziji. Končno naj izdam še to, kar mi je odkril neki drugi mitroviški dijak višjih razredov, ko sem ga vprašal, ali se kaj uče iz slovenskega jezika oziroma iz slovenske zgodovine na gimnaziji. Prosto dušno je povedal, da nič in dostavil: pa fala Bogu! — O drugih Slovencih pa danes ne bom govoril!

Kaznilnica v Sremski Mitrovici

Velik ogenj v Stražišču pri Kranju

Kranj, 18. aprila.

Praznično praznovanje lepe solnčne velike noči je prekinil v torek jutraj velik požar, ki je nastal v od Kranja le dobre četrt ure oddaljenem Stražišču in je torej tudi Kranjčane nekoliko vznemiril.

Goreti je začelo ob trideset na tri pri posestniku in gostilničarju Pavlu Rozmanu p. d. Korošcu. Rozman ima ob cesti v Skofjo Loko oziroma Bitnje prav lepo urejeno domačijo. Na eni strani se nahaja hiša, vmes je kakih 8—10 metrov dvorišča, na drugi strani pa stoji gospodarsko poslopje in sicer je vse pod eno streho namreč dva hleva, dve šupi in svili. — Drugače pa je gospodarsko poslopje zidano in je bilo krito z opeko. Ogenj je nastal v šupi, kjer je bilo za 30 voz stelje in suhega listja. Listje je seveda rado in hitro zagorelo in ogenj je naenkrat objel vso streho.

Požar pri Rozmanu je prvi in pravočasno opazil neki pekovski pomočnik, ki dela pri Tepinu, ko se je vračal iz Kranja. On tudi trdi, da je videl nekega moškega, ki je stekel od Rozmanove hiše in izginil v noč. Vendar se ne ve, ali je to resnično ali ne. Ta pomočnik je hitro poklical domače in sosedne, da so hitro prišli z gašenjem in reševanjem. Ker je bila pomoč hitro na mestu, so rešili živino iz hlevov, vozove in večje gospodarsko orodje, tako, da je zgorel le električni motor. V Stražišču je začelo biti plat zvona in ljudje so trumoma prihitali k ognju. Goreče Rozmanovo poslopje, ki je precej dolgo, je povzročilo tak silen

ogjenj, da je bilo po Kranju in okolici svetlo kot podnevi in je bil požar dobro viden več ur daleč, kjer so ljudje mislili, da gori Kranj.

K ognju so prvi prihitali gasilci iz Stražišča. Kake par minute za njimi pa so že prišli Kranjčani. — V Kranju je ogenj opazil špediter Likozar Stanko. Seveda je kot marljiv gasilec sklical par tovarišev ter soferja in odpeljali so se k ognju, kjer so Kranjčani stopili v akcijo le z malo motoriko. V Stražišču nimajo vodovoda in je treba uporabljati vode iz vodnjakov. Kranjski gasilci so ostali v Stražišču do 6 jutraj, ker je bilo treba paziti, da se ogenj ne zanese drugam. Ozračje ob času požara je bilo prav mirno in to je rešilo pred ognjem sosednje lesene objekte, ker bi drugače lahko pogorelo del vasi — Gasili so tudi gasilci iz Bitnja in Zabnice.

Škoda znaša do 100.000 Din. Rozman pa je zavarovan za 50.000 Din.

V bližini Stražišča se je ob času požara nahajala orožniška patrulja iz Kranja, ki je takoj prihitala k ognju in pazila na to, da ljudje niso kaj odnašali, kar se pri požarih rado dogaja. Med tem ko eni rešujejo, pa drugi prav marljivo počasi nosijo, namreč brez gospodarjevega pristanka. Kako je ogenj nastal, se ne ve. Sumijo, da je bil podtaknjen, vendar še ni dokazov. Pač pa se vrši preiskava. Pohvala gre vsem gasilec, ki so s svojo požrtvovalnostjo in trudom tako uspešno gasili in rešili sosednje lesene in s slamo krite hiše, pa tudi vso vas pred ognjeno nevarnostjo.

Rečni promet strašno nazaduje

Belgrad, 21. aprila.

Naša zunanja kakor tudi notranja trgovina je v zadnjih letih silno padla. Vzrok je splošna gospodarska kriza. Številke, ki točno kažejo ta salni padec, so naravnost kričeče. Primerjajmo l. 1930 in 1932. Naš izvoz je vrednostno padel od 6.780.000.000 Din na 3.055.000.000 Din (v procentih 55%), dočim je v tonah razlika malo manjša (49%). Podobno je tudi z uvozno trgovino (59% oziroma 42%). Da je tako ogromni padec trgovine vplival na vse prometne ustanove v državi, je več ko jasno. Najzgovornejši dokaz obšutne stagnacije so dejstva, so številke, ki so priobčene na večeršnjem običnem zboru Srbskega broderskega društva v Beogradu. Naj v naslednjem čisto na kratko posnamemo glavne točke.

Srbsko brodersko društvo s sedežem v Beogradu ima osem ladij in 67 vlačilcev v svoji posesti. Nosna moč njihova je 40.715 ton. Namen društva je izključno tovarni promet. V prvi vrsti je prihajal v poštev izvoz žita (pšenica, koruza). Ta pa je zadnja leta zelo padel, deloma radi slabih letin, še več radi neugodne konjunktore. Vedeti je treba, da so vlačilci Srb. br. društva posebej prilagojeni in grajeni za izvoz živeža. V številkah je stanje sledeče:

Promet je znašal v tonah l. 1931 212.964 ton. l. 1932 samo 119.135 ton, ali za več ko 44% manj. Dohodki od prevoza so od 12.639.333 Din (1931) padli na 6.165.519 Din ali za več ko 51%. Tak

ogromni padec dohodkov je katastrofalno vplival na vodstvo sicer dobro stoječe delniške družbe. Plače so bile znižane in del osebja odpuščeno. Že dalj časa se vrše pogajanja glede priključitve plovne parka Srbskega broderskega društva državnemu parku, ker društvo, ki je štirideset let z uspehom vršilo svojo dolžnost, v sedanjih razmerah ne more več samostojno delovati. V lanskem poslovnem letu je namreč utrpelo 4.153.215 Din čiste izgube. Višina rezervnega fonda je majhna in je ž njo mogoče pokriti le dve tretjini izgube, dočim je za ostali del na običnem zboru padla misel, da se prenese na novi račun (za l. 1933).

Podpredsednik društva dr. Milan Stojadinović je poudarjal, da se s podobnimi težavami in izgubami bore vsa druga društva za oskrbo prometa na Donavi: madjarska, avstrijska in češka. Tudi naša državna Rečna plovilna je po izjavi resornega ministra v budžetski debati v zadnjem poslovnem letu občutila vso težo gospodarske krize. Glede odkupa plovne parka Srbskega broderskega društva pa je finančni minister izjavil, da stanje državnih financ ne dovoljuje tega. Kljub temu vlada v merodajnih krogih mnenje, da bo država koncem koncev že nekako pomagala Srbskemu broderskemu društvu, ker sicer bo moralo priti do konkurze, zlasti radi še kritičnejšega sanja v nastopajočem poslovnem letu, ki bo po mnenju nekaterih celo slabše od lanskega

Smrt in zapuščina starega skopuha

V Plevlju v Sandžaku je umrl te dni star dimnikar Milovan Ranitović, o katerem so ljudje pripovedovali, da si je priskopal v življenju veliko premoženje. Starec je živel res čudno življenje. Stanoval je v razpadli kolibi, v katero ni imel nihče pristopa. Od ust si je odtrgal grižljaje, samo da je mogel priskopariti denar. Vest o njegovi smrti je vzbudila največjo senzacijo v Plevlju in vse mestce je bilo radovedno, kakšno bogastvo pride na dan. Pa tudi starčeva smrt sama na sebi je bila nenavadna. Ranitović, ki si je odtrgal od ust, se je napil žganja, do katerega je slučajno prišel in ki ga je ubilo. Zadnji dan svojega življenja je namreč stari dimnikar čistil pri nekem trgovcu dimnike. Seveda mu to ni bilo potrebno, ker je imel doma dovolj denarja, toda starec je le hotel zaslužiti še kakšen dinar več.

Na podstrešju je Ranitović opazil sodček, v katerem je bilo žganje, močno 50 stopenj. Starec je sodček odprl in prišel pohlepno piti žganje. — Toda že po prvih požirkih se je zgrudil mrtev na tla. Opoldne, ko se starec ni vrnil iz podstrešja, je

šla služkinja pogledat, kaj je z njim. Videla je, kako starec leži mrtev poleg sodčka in je vsa prestrašena sklicala ljudi. Prišla je tudi policija. Truplo so odnesli v bolnišnico, kjer so ga obducirali. Zdravniki so ugotovili, da je starec popil le majhno količino žganja, toda njegovo telo je bilo tako sestrano, da ga je ubilo že nekaj majhnih požirkov.

Oblasti so takoj dale preiskati njegovo hišo ter so res našle v kolibi precej prihrankov. Koliba je bila polna starih oblek, plaščev in klobukov. Našli so 6 parov volnenih nogavic, v kotu je bilo skritih 11.000 Din v bankovcih po 100 Din. V drugem kotu so našli skledo, polno srebrnikov. Našli so še polno drugih stvari ter v star, že gnil papir zavite vrednostne papirje, dalje dva zlata prstana in druge reči. Zlasti mnogo so našli ur. Ljudje trdijo, da je starec vse to zaslužil s čiščenjem dimnikov, varčujoč ko blazen. Za stara veda, da je še za časa vojne posodil nekaterim trgovcem 350 zlatih napoleonov. Pri tem pa je vse življenje trpel, živel bedno in stradal.

mo v Gabrju blizu 600 ljudi. Če bo živalica ostala pri življenju in se dala zrediti, homo pozneje poročali.

Janez pred sodniki

Ljubljana, 21. aprila.

Vitki, za svoja leta nenavadno visoki Janez je dolgih korakov stopil v veliko dvorano. Že to ga je zmesalo, da je postal neroden. Še bolj pa trije resni sodniki v talarjih. V eni roki klobuk, v drugi pa modri listič, ki ga je začel moliti gospodom sodnikom. Nato se je zaštoril na klop. Janez je doma tam iz gorjenjih krajev romantičnega škega Vintgarja. Prav po nerodnem je prišel na zatožno klop. Vozil je iz gozda hlode nekemu lesnemu industrijcu. Skušnjavec pa ga je pred nedavnim časom omanil, da je pripisal k voznemu listku za 69 Din še samo številko »1«. In izplačali so mu pri blagajni 169 Din. Prišli pa so na sled. Takoj so vedeli za grešnika. Orožniki so prišli na Janezov dom. Priznal je in povrnil škodo. Industrijec pa je izjavil: »Škoda nimam. Predlaga pa, da ga kaznuje zato, da bo vedel za prihodnjik.« In tako je bil Janez danes obtožen prestopka goljufije in zločina ponarejanja listine.

»Ali je res?« ga je vprašal dobrodušno senatni predsednik. »Rajs je!« »Kaj te je zmotilo? Ali si se polakomnil denarja?« »Ne vajm, kaj mi je v glavo padlo!« »Ali ti je kaj žal?« »Da!« »Ali se boš poboljšal?« »Da!« Janez je bil obsojen na 14 dni zaporu in 60 Din denarne kazni, pogojno za 1 leto. Predsednik mu je sodbo pojasnil. Janez je zadovoljno priklimal. Ex-olfo branilec pa ga je po rami potlepljal, rekoč: »Janez! Neroden si! Ko prideš k vojakom, te bodo tam izmuhtili!« Janez: »To pa to, gospod!« In Janez je zapustil svetlo dvorano.

FOTOAPARATE

svetovnih trdk Zeiss-Ikon, Rodenstock, Voigtlander, Welta, Certo itd ima vedno v zalogi

Istodob. Jugoslovanske knjigarnice v Ljubljani Miklošičeva c. 5.

Ljubljanske vesti:

April v beli obleki

Ljubljana, 21. aprila.

Zeleni Jurij je pred durmi! — Bo-li prijahal v deželo v zeleni ali beli obleki? To dela mnogim skrbi in preglavice. Po gozdovih so se bukvje že močno okrasile z zelenjem, po vrhovih eveto češnje, bruske, marelice in drugo drevje. Tam okoli Sv. Lenarta in Sostra so češnje v najlepšem cvetju. Praveči češnjevi gaji. In tam ljudi skrbijo, kaj jim prinese april. Mogoče ugodno vreme brez mraza in slane? — Potem lahko češnje bogato obrode, kar lani niso. Mogoče mraz in slano? To bi bila nesreča!

»Hm! Če je april deževen, ne bo kmet reven,« pravijo izkušeni ljudje — in april nam lahko prinese mnogo kruha. Davi so se mnogi zopet začudili, ko so ob ranih urah vstajali in gledali po svojih poljih. Travniki, njive in vrtovi so bili odeli v debelo snežno odejo. Bilo je snega nad 5 cm. Po 2. zjutraj je začelo snežiti in tja do ranega jutra so padale goste in izredno debele snežinke, podobne vode napolnjenim gobam. V nekaj urah je padlo nenavadno mnogo snega. Po hribih so bili hujši snežni viharji, po gorah pa so divjale celo nevihte. Sever in jug se borila za nadvlado.

Ali je aprilski sneg koristen? Ali bo škodilo, če april še zapleše s snežinkami? Zakaj je aprilski sneg dober gnoj? Ne samo za berače, kot pra-

vijo šaljivci, marveč tudi za kmeta? Ozračje je spomladaj polno plinaste dušikove spojine — amonijaka. Dež malo vpija pline iz ozračja, sneg nasprotno pa je dober vpijač plinov zaradi svoje gobaste površine. Po takem snegu dobe travniki in selve temnozeleno barvo in vse nato kar vidno raste. Samo mraz ne sme pritisniti, marveč se mora vreme polagoma nagibati k lepšemu.

Letošnje aprilsko vreme v marsičem sliči onemu 1. 1929, ko je bila ena najhujših zim zadnjih 30 let. Omenjenega leta je že 1. april pokazal svoje roge. Deževalo je, snežilo, grmelo in padala je celo toča. Nato je sledilo razmeroma dobro vreme tja do sv. Jurja. April pa mu je 23. prinesel belo, mesto zelene obleke. In april je pozneje prinesel prav dobro letino, zlasti za sadje. Bilo pa takrat ni hudega mraza, ne slane.

Ptice pevke so davi popolnoma utihle. Še škranček se ni spuščal v višave, da bi veselo gostoleto svojo jutranjo molitev Stvarniku. Kosi, ki zgodaj gnezdiijo in vale, so se žalostni potikali po grmovju. Naše ljubke lastavice pa so bile preplašene in onemogle. Iskale so povsod tudi zavetja pred hladom. Kakšne nepričakovosti nam še prinese april, ne moremo prorokovati. Dunajska, za naše kraje merodajna vremenska napoved pravi kratko: Podnormalna temperatura, počasi se bo zjasnilo. Dal Bog!

Koroški večer v Unionu

Dobro je, da se večkrat spomnimo naše Koroške. Saj je našemu narodu dala Koroška toliko tepega in trajnega, da smo šele sedaj, ko je Koroška ostala izven mej naše državne skupnosti, prav spoznali, kaj smo z njo izgubili. Neka posebnost milina in toplota ovija spomin na velike slovenske može, ki nam jih je dala Koroška. Niso bili usiljivi in niso bili bahavi — kar so nam dali, so dajali s tako ljubeznijo in s tako skoraj nerazumljivo širokogrudnostjo in radodarnostjo, da nikoli nismo prav znali ceniti vrednosti njihovih darov.

Kako smo jim vračali? Neradi mislimo na to, ker je nas vedel res sram.

Ali se zavedamo, kaj je nam dal Janežič? Ali se zavedamo pomena Urbana Jarnika in Marjara Ziljskega, ki sta s preroškim duhom iskala in kazala pot v lepšo slovansko, jugoslovansko bodočnost? Ali se zavedamo velikanskega napora Andreja Einspielerja, ki je — orjak — kljuboval skoraj polstoletno navelo germanstva, ki je sililo skoz naše živo telo k našemu morju? Ali cenimo pravilno življenjsko delo Franceta Grafenauerja, ki je žrtvoval svobodo in zdravje, a ni izgubil ne ponosa, ne vere in ne poguma, temveč krepko nadaljeval delo tam, kjer ga je odločil veliki Einspieler, kjer je omabil veliki idealisti Matija Majar.

France Grafenauer se danes mudi v Ljubljani. Tak je, kakor smo ga poznali prej: preprost, dušovit in priazen. In optimisti. Pozdravljen v naši beli Ljubljani! Bog Te sprimi!

Kaj bo danes?

Drama: »Dame z zelenimi klobuki.« Red sredo. Opera: »Pri belem konjčku.« Globoko znižane cene. Izven.

Kino Kodeljve: Ob 8: Prvi češki film: »Pred maturo«.

Nočna služba imata lekarni: mr. Trnkoczy d., Mestni trg 4, in mr. Ramor, Miklošičeva 20.

*

○ Koroški večer bo drevi ob 20 pri pogrje-nih mizah v veliki dvorani Uniona. Sodeluje »Sloga« pevski zbor Kluba koroških Slovencev. Vstopnine ni. Za kritje stroškov se bodo pobirali samo prostovoljni prispevki. Med sporedom odlikovanje Grafenauerja z redom Jugoslovanske krone in izročitev diplome častnega članstva Kluba koroških Slovencev.

○ Osebna vest. Po sklepu predzadnje občinske seje je bil na tajni seji imenovan za mestnega pravnega praktika g. dr. Ivo Frelih. Svoje mesto bo nastopil 1. maja. G. dr. Ivo Frelih je sin mestnega občinskega svetnika g. Ivana Freliha. Čestitamo!!

○ Pevski zbor Glasbene Matice v Ljubljani. V torek 25. aprila ob 20 vaje vsega mesanega zbora. Vabljeni so tudi vsi bivši člani, ki so sodelovali na Gallusovem koncertu ob priliki lanskega glasbenega festivala, pa pozneje niso mogli nastopiti. Obenem vabimo vse člane, da se udeležijo cerkvenega koncerta »Ljubljanskega Zvona« v ponedeljek 24. aprila v frančiškanski cerkvi.

Kulturni obzornik

Dunajsko gledališko pismo

Številna gostovanja slavni nemških umetnikov

Dunaj, v aprilu.

V Rainmund-teatru gostuje — v Lichtenbergovi »Tragediji malega uradnika« — slavni nemški komik Maks Pallenberg. Vsebinska komedija končno ni važna, kakor skoraj vse, kar se danes piše za oder. Zanimiva pa je Pallenbergova igra. Menda je to največja umetnina, kar jih »podal« v tadjnih letih na Dunaju. Položil je v tega »uradnika« prav toliko pretresljive tragike, kakor groteskne komike. In baš to je Maks Pallenberg.

»Lukardis«, edina Wassermannova drama, je doživela pred dnevi v »Volksteatru« svoj krst in bila obenem slavnostna predstava na čast jubilarju — 60 letniku Jakobu Wassermannu, velikemu nemškemu književniku. Toda zgodbe, kakor je ta »Lukardis«, danes ne vlečejo več, ne zanimajo. Človeku se že upira, kakor presladka limonada, ta sanjava sentimentalnost in sladka romantika. Edino Krasnuča, voditelj ruskih revolucionarjev začelkom 20. stoletja, človek iz gnilega in do mozga pokvarjenega sveta, z neverjetnim cinizmom in divjim temperamentom obsedeni zlodej, je edina resnična, verjetna oseba v tej igri. Krasnuča je našel v Oskarju Homolki pravega mojstra. V treh scenah je zaigral Homolka grozno, a življenjsko resnično trpljenje tega človeka s satan-skim humorjem in demonsko ironijo. Wassermann, ki je ta lik zamislil, in Homolka, ki je ustvaril tega človeka, sta doživela močan uspeh.

Zalostna zgodovina kmetijskih puntov je »Florian Geyer« — Hauptmannovo mojstrsko delo — preprosto vse z močjo in bolečino kmečkega naroda. Že govorica, ki jo govore ti ljudje — kako bohotno cvete, kako se jezi, kako ljubi. Je visoka, kakor so vitki topoli na domačih gmajnah, je čista in brez utrujenosti. V vsaki besedi zveni hrabro srce, šumi nemški gozd, teče domače opojno vino. In kako se preliva ta govorica v muziko. To je

najlepše, kar je ustvarilo nemško pesništvo. — Zalostni konec, propast kmečkih puntov, pogin moža — to je tragedija Floriana Geyerja. »Je mislil, da bo zacvetela pomlad — pa je legla spet na grudo tema.« To je bolečina te pesnitve — bolečina njegovih trpečih bratov. Pa so tukaj ljudje, ki ljubijo in obenem izdajajo; kakor Učenik in kakor Juda so. Resnici in pravici so zaprta usta. Težko je poslušati resnico, težko prenašati poštenost — zato so je zasovražili do smrti. Triumfirata laž in krivica, Florian Geyer je kakor hrast, na katerega so položili sekiro in je moral pasti, ker se je potojeval za svoje kmečke brate. Grozen prizor, ko umira Geyer — v levi roki ima kmečko zaslavo, v desni pa meč in vpije: »Bratje, bodimo zvesti naši zemlji — in ti Juda, proklet, proklet!« Okoli umirajočega pa pesem domačije, pesem, ki mu jo je pela mati ob zibelu... — Zamisel prostora in slik v njej — delo Klementa Holzmeisterja — je strogo asketska arhitektonika. Človek čuti: kmetje-puntarji so obdani od kamna in bodo tudi pokopani od teh zidov. Paul Hartmann je Florian Geyer. Pristen vitez. Zvest svoji misli do smrti. Človek, ki je prikovan na domačo grudo, ki se bori za svojo zemljo. Človek je vesel, ako ga vidi in sliši.

Zalostna »Zgodba o Švicarju Suterju« je našla v dramatik Bruno Franku svojega oblikovalca. Moti le preveč novelističen potek igre, kjer zraste sicer dejanje parkrat v močne dramatične scene, a nikjer do velikih, odločilnih momentov. Suterja je igral Paul Hartmann. Nemški oder ne premore boljše zasedbe. Koliko fantovske prežnosti, koliko zagriženega odpora, koliko močnega trpljenja in koliko starčevske nežnosti je podal Hartmann. Je to njegova najboljša vloga v »Burgu«. Predstava je bila sprejeta z ogromnim navdušenjem pri občinstvu kakor pri kritiki.

Ko stopi na oder in spregovori Werner Krauß — vse drugo zatemni in se izgubi — vidiš in slišiš le njega. Magijo — to skrivnost vseh umetnosti — ima Krauß in zato je tako velik igralec. Zaigral — očaral — je »Cyrana de Bergeraca«. Zdej je bil, čeprav v beraške cunje oblečen, fin, eleganten kavalir, zdej nemški junak, zdej vojak, zdej eden proti stotim, genij proti kopici puhlo-glavcev. Kraußov »Cyrano« ni sabljač, ampak bo-

○ Strokovna obrtno nadaljevalna šola za brivce, frizerje in lasničarje v Ljubljani priredi v nedeljo 23. aprila razstavo šolskih izdelkov, risb in lanih del svojih učencev. Razstava bo odprta od 8 do 12 in od 14 do 16 na dr. II. deški meščanski šoli v Ljubljani VII., Gasilska cesta 17, II. nadst. Vsi mojstri, kakor tudi vsi drugi činitelji, ki se zanimajo za napredek vajencev, se vabijo na obisk razstave. Vstop prost.

○ Dve tatvini. V restavracijo »Zvezda« je prišel predčetrnajstletni cigan Alojzij Rosenfeld z otrokom in beračil okoli gostov. Na mizi je opazil tri srebrne žlice, ki so kakor bi mignil izginele v njegov žep. Pa v restavraciji so kaj kmalu pogrešili te tri žlice in so šli za ciganom, ki so ga prišli, mu odvzeli plen in ga izročili policiji. Ta je cigana izročila sodišču, njegovega otroka pa oddala na odgošna postaja. — Natakarka Marija Jugova v restavraciji Klemenčič na Krekovem trgu je naznanila, da ji je neznan tat izmaknil iz predala znesek 480 Din.

○ Gospodarska šola na Barju. Za mesto Ljubljano je gospodarski razvoj Barja prav velikega pomena, saj je tu obilo možnosti proizvodnje, ki se bo še povečala, ko bo Ljubljana temeljito regulirana. Znano pa je, da se poljedelstvo na Barju ne bo moglo tako razvijati, kakor bi želeli Barjani, ker zemlja na Barju po večini za poljedelski način proizvodnje ni primerna. Pač pa bo uspevalo tu travništvo in kar je še bolj važno — na Barju se bo moglo v veliki meri razvijati vrtnarstvo, zlasti zelenjadstvo. Mestna občina namerava na Barju sčasoma osnovati posebno gospodarsko šolo, ki bo proučevala, kako najbolj temeljito kultivirati Barje. Z gospodarsko šolo bi bila združena tudi gospodinska šola, ki bi se počasi razvila iz sedanjih javne kuhinje, v kateri dobivajo otroci vsak dan toplo hrano. Gospodarska šola pa bi se razvila iz sedanjega travniškega tečaja, ki ga imajo barjanski kmetje. Ti poskušajo namreč na travniku, ki ga je dala na razpolago mestna občina, katere vrste trava bi najbolje upevala na Barju. Le škoda, da nima odbor za osuševanje Barja več sredstev, da bi podprl to hvalevredno zanimanje Barjanov. Na Barju bi se mogla razviti prav lepa živinoreja, ki je dosedaj na Barju še ni v tisti meri, kakor bi bilo treba, čeprav imajo Barjani mestni trg pred nosom. Sicer pa se Barjani na mestno občino zelo jeze, kar ni čudno: mestni občani so — zemljepisno središče mestne občine je namreč daleč na Lzanski cesti — pa morajo prav tako plačevati užitiino na mleko in na druge svoje izdelke, kakor okoličani iz vaških občin, poleg tega pa prenašati seveda tudi vsa mestna bremena, ki so na drugi strani zopet večja, kakor v okoliških občinah. Barjani torej ne uživajo nobene prednosti in so tako dvakrat udarjeni. S to prakso bo morala mestna občina enkrat nehati.

○ Modne hlače — pumparce dobite najceneje pri Preskerju, Sv. Petra cesta 14.

**S kolegom vas pokličeva,
da k Slamiču vas peljem
na reberca prašičeva,
s prav slastnim kislim zeljem!**

Ptui

Poskodbam podlegel je Ivan Polanec, sedlarski mojster z Loškega vrha pri Sv. Urbanu. Dne 27. marca t. l. je prišlo med Polancem in vinčarjem Ivanom Sešerko do prepira in pretepa, pri kateri priliki je Sešerko Polanca zabodel z nožem v hrbet in ga hudo ranil. Kljub zdravniški pomoči je Polanec na posledicah težke poškodbe dne 17. t. m. umrl. Sodna komisija, ki je raztelesila truplo pokojnega, je ugotovila, da so bila ranjena pljuča, vsled česar je nastalo gnojenje in zastupljenje krvi. Sešerko dejanje priznava, izgovarja pa se na pijanost.

Tedensko službo gasilcev od nedelje 23. do 30. t. m. ima tretja desetina prvega voda, in sicer Ernest Daseh in desetnik Ivan Merc. Reševalno službo ima šofer Herbert Schönblau in desetnik Jurij Pihler, od moštva pa Adalbert Hojker in Jožef Kmetec.

Prepovedana tekma. Ptujski in mariborski gasilci so nameravali prirediti na velikonočni ponedeljek nogometno tekmo na ptujskem sportnem igrišču. Čisti dobiček je bil namenjen ptujski rešilni postaji. Politčna oblast pa je tekmo prepovedala.

Strahotna najdba v vodnjaku. Gosliničar Korenjak v Podvinčih pri Ptujju je zajemal včeraj zjutraj iz svojega vodnjaka vodo, pa je hkrati z vodo v škafu dvignil iz globine vodnjaka truplo do sedaj pogrešanega posestnikovega sina Petroviča iz Podvinčev. Truplo je ležalo v vodi že nad mesec dni ter je popolnoma razpadlo. Domači so ga spoznali samo po obleki.

zdravi z izvanrednim uspehom boleznih sra, živcev, edvic in prenosne. V pomladanski sezoni (od 15. maja do 30. junija) znižane cene; dvasetdnevna popolna oskrba: stanovanje, prehrana, koreli, zdravniški pregled in nadzor Din 1400.—. Prospekti se dobe v vseh pisarnah Putnika in pri zdravilišču Slatina-Radenci.

Celje

○ Ponovitev oratorija. Celjsko pevsko društvo ponovi na Belo nedeljo dne 23. t. m. v Marijini cerkvi v Celju veličasten Haydnov oratorij »Sedem poslednjih besed Kristusovihe«. Ustvaritelj mogočnega speva o Zveličarjevem trpljenju je v to delo svetovnega glasbenega slovesa vllj vse svoje naj-globlje verske in srčne čute ter ovekočil v slavo-spevu znage ljubezni božje v blagor človečanstva. CPD izjva ta oratorij za soli, mešani zbor in orkester v zasedbi s popolnoma domačimi močmi; solospjevi in njih kombinacije so v rokah članice CPD, koncertnih pevke ge. Golobčeve (sopran), ge. Rajhove (alt), g. Avgusta Živka (koncertnega tenorista iz Maribora) in g. Finka (bas). Skoraj 70-članski društveni mešani zbor obvladuje z lahkoto to monumentalno delo. Orkesterski part izvajajo člani Celjskega godbenega društva, učiteljsko in gojenici celjske Glasbene Matice in člani Celjske železničarske godbe. O izvajanju oratorija 14. t. m. se je javna kritika izrekla zelo pohvalno. Pono-vitev oratorija je namenjena vsem meščanskim slojem, posebno pa podeželskemu prebivalstvu, med katerimi je veliko število petje ljubečega občinstva. Temu primerno so določene tudi cene vstopnic za sedeže po 10 Din, za stojišča po 5 Din, programi z besedilom po 2 Din. Sedeži so samo v klopih, stojišča pa po ostalem prostoru cerkve in na koru. Pričetek je določen z ozirom na prikladen dohod in odhod vlakov in avtobusov na točno ob pol 5 popoldne. Zelim, naj nikdo ne zamudi redke prilike, da sliši delo svetovno glasbene literature v svojem materinem jeziku.

○ Občnega zbora »Ljudskega gledališča« ne bo! Pred dvema dnevi smo poročali, da se bo vršil jutri ustanovni občni zbor »Ljudskega gledališča«. Na žalost moramo javiti vsem, ki so se že prijavili kot člani, da se občni zbor iz neznanih vzrokov jutri ne bo vršil.

○ Lutkovna predstava. Skavitski lutkovni oder v Celju priredi danes ob 4 popoldne v Zdravstvenem domu lutkovno vesoilo »Gasperček straši«. Vstopnina k tej predstavi je malenkostna.

○ Umrl je na Polulah 63letni delavec Strm-šek Janez. N. v m. p.!

○ Razmere med delavstvom po celjskih to-varnah. Iz delavskih vrst neke tukanjše tovarne smo dobili dopis, v katerem to delavstvo sporoča, da so morali podpisati neke liste o znižanju plač, katere so že itak tako majhne, da delavec ne more več živeti, še manj pa da bi preživel svojo družino, ki v neredkih slučajih ni ravno majhna. Če slišijo gospodje iz delavskih vrst kako pritožbo, jih pa strajšo s takojšnjim odpustom in to celo ljudje, od katerih bi kaj takega najmanj pričakovali. Delavstvo je lačno in prosi kruha, ne želi pa, da bi ga sita gospoda pri vsem tem še dražila.

○ Priobčitev vojnega razporeda za mesto Celje se bo vršila jutri v nedeljo v slučaju slabega vremena na dvorišču mestnega magistrata. Voz in konj ni treba voziti s seboj.

○ Priobčitev vojnega razporeda za občino Celje-okolica se bo vršila v nedeljo dne 23. t. m. ob 8 zjutraj v Gasilnem domu v Gaberju.

○ Pregled vseh motornih vozil za območje predstojništva mestne policije in okr. načelstva v Celju bo dne 28. aprila t. l. ob 8 (za kraj ob 10) na Sp. Lanovžu pri mestni garaži. Vsak lastnik vozila mora prinesiti s seboj: 1. prometno knjižico s potrdilom o plačanem drž. in banovinskem davku na motorna vozila za leto 1933 in uradno potrjeni tehnični listek. 2. Obrtno pooblastilo (dovolilo), ako izvršuje obrtoma prevažanje oseb ali tovora z motornimi vozili. 3. Takso za komisijski ogled: za vsak avtomobil (avtobus) 60 Din, za motorno kolo 30 Din. Komisijski stroški se porazdelje sorazmerno.

Režiser dr. Lothar Wallerstein je poskušal rešiti problem »moderne« inscenacije Wagnerja predvsem s čarobnimi lučnimi efekti in čudovitimi spremembami prostora. Z zanosom, teat-skim temperamentom je vodil »Parsifala« dirigent Clemens Krauß. Ustvaril je iz ogromnega aparata neverjetno delo. Številno občinstvo se je poklonilo umetnikovi moči, ki je dosegel v »Parsifalu« najvišji smoter, ki ga more doseči človek: popolnitev lepote in veličine. Kakor v Goethejevem »Faustu«, v Mozartovi »Carobni piščali«, tako je tudi v »Parsifalu« teater — cerkev. Vsa tri dela so misteriji. Če zapojemo v »Faustu« angelski kor, v »Carobni piščali« fanfare in v »Parsifalu« veliki zvonovi, tedaj se spremeni teater v cerkev — pripodobno večnosti.

»Burgtheater« pripravlja Mussolinijevu dramo: »Sto dni« z Wernerjem Kraußom v glavni partiji. Državna opera pa studira Verdijevega »Macbetha«. Delo se bo izvajalo prvič v tej operi. — V »Volks-teatru« bo gostoval po praznikih znani nemški igravec Fritz Kortner. Peto Malec.

Predavanje o Hradčanih in katedrali sv. Vida v Prahi. V četrtke zvečer je predaval v »Zvezdic« v okviru Jugosl.-češkoslovaške lige in češke občine g. Aleksander Hilbert, nečak znamenitega arhitekta Kamila Hilberta, o nastanku slovitih zgradb: kraljevega gradu na Hradčanih ter katedrale sv. Vida, o usodnih požarih in novih zasnovah velikih evropskih mojstrov, ki so dodavali obema zgradbama nove prizide v novih domislicah in slogih. Od 10. stoletja, ko sta se obe zgradbi skromno pojavili, do današnjih dni se prepleta v njima nemirna zgodovina češkega naroda. Predavatelj Hilbert je z bistrim očesom razčlenjal smer posameznih arhitektov z romanskim, gotskim, poznogotskim, renesančnim itd. stilom, a hkrati nas je povedel tudi v prostore (grobnice čeških kraljev, v zakladnico itd.), kamor nima zaenkrat še nihče dostopa. V jasni besedi je odkril vse veličastje obeh zgradb vse do sodobnih ustvarjalcev, Plečnika in Hilberta (prvega v gradu, drugega v katedrali), ki sta dopolnila v prezidavi delo srednjeveških in novoveških arhitektov.

Dnevna kronika

V 3 mesecih 4 milj. za sodne kolke

Ljubljana, 21. aprila.

Sodišča vseh stopenj v Sloveniji so lani prejela ukaz, da morajo imeti točen seznam o vseh sodnih taksah, plačanih v kolkih za razne sodne sporne in nesporne zadeve. Pri sodiščih se plačujejo nekatere takse tudi v gotovini, o teh pa se ni posebej statistike.

Ze lanski sezname so pokazali, da Slovenija plača za te takse na leto do 20 milijonov. Višje deželno sodišče, ki ima sedaj po novem zakonu

uradni naslov apelacijsko sodišče v Ljubljani, je sestavilo seznam, koliko je Slovenija plačala na sodnih taksah in kolikovini v l. četrtletju letos. Ta statistika je v marsičem prav poučna, ker med drugim govori, da se iz teh taks lahko plačujejo vsa sodišča v administrativnem pogledu. Slovenija je letos že plačala na sodnih taksah odnosno kolikovini 3.929.362,15 Din in sicer je bilo plačano: januarja 1.277.407,40 Din, februarja 1.252.689,98 in marca 1.399.264,77 Din.

Koledar

Sobota, 22. aprila: Soter in Gaj, papeža mučenca; Tarbula, devica mučenica.

Osebnosti

— **Nova docenta na naši pravni fakulteti.** Z odlokom ministrstva prosvete sta bila na predlog fakultete postavljena za privatna docenta g. dr. Avgust Munda, namestnik višjega državnega tožilca, za kazensko pravo (materielno), in g. dr. Rudolf Sajovic, apelacijski sodnik, za civilno pravo (formalno in materielno).

— **Iz finančne službe:** Z ukazom od 25. marca so imenovani pri dravski finančni direkciji v Ljubljani za finančne svetnike v IV/2 pol. skupine: Gspan Alfonz, Paternoster Milan in Pirkmajer Friderik.

Novi grobovi

† **Notar Anton Komotar.** Na Vrhniki je dne 21. aprila umrl upokojeni notar g. Anton Komotar, star 79 let. Pokopan bo v nedeljo, dne 23. aprila ob 16. Naj mu sveti večna luč! Svojem naše sožalje!

† **V Devini pri Slov. Bistrici** je 21. aprila izdihnil gostilničar in posestnik g. Martin Oberšne. Pokopali ga bodo v nedeljo. Blag mu spomin! Žalujemo svojemu naše sožalje!

† **Na Mlinem pri Bledu** je 20. aprila zatisnil oči ondodni posestnik g. Matej Rutar, oče vrhniskega odvetnika g. dr. Ignacija Rutarja, star 86 let. Pogreb bo danes. Naj počiva v miru! Sorodnikom naše sožalje!

† **V Novem mestu** je 21. aprila umrl kavarnar g. Rudolf Smola. Pokopan bo v nedeljo ob 16 na smihelskem pokopališču. Naj mu sveti večna luč! Sorodnikom izrekamo svoje sožalje!

Ostale vesti

— **Razglednice in slike** prevzvišenega g. škofa dr. Gregorija Rožmana (40 krat 30 cm) so na razpolago v prodajalni »Nifmanovi« v Ljubljani. Toliko v blagohotno obvestilo in v odgovor vsem na razna vprašanja.

— **Železniški invalidi!** Kaj je za železniške invalide nezgodna renta, da jim je bila zakonito za njihovo poškodbo za odškodnino priznana, in da se ta nezgodna renta še do danes ni urenila na predvojno kupno moč, niti prevedla iz kron v dinarje, se je že večkrat razpravljalo. Železniški invalidi iz dravske banovine so pridržani železniški direkciji v Zagrebu, katera jim nezgodne rente nakazuje. Od meseca februarja t. l. pa se jim že itak prišlo prejemi neredno nakazujejo, za mesec aprila se jim še vedno ni nakazala. Kako je mogoče pustiti te nesrečneže v njihovi že itak veliki bedi ter nestrpnost čakati, kadaj se nakazilo izvrši? Železniški invalidi v svoji veliki bedi in nesreči se sprašujejo, kako je mogoče, da se jim njihove kronске nezgodne rente še do danes niso prevedle ter da se jim niti redno ne nakazujejo? Sprašujejo se tudi, zakaj se pridejani železniški direkciji v Zagrebu, zakaj ne k železniški direkciji v Ljubljani? V svoji pohabljivosti in do mozga izčrpani v največji bedi se sprašujejo, kam naj se še obrnejo za pomoč? Primorani smo tu vnovič opozarjati vse merodajne faktorje na gori navedene krivice in upamo, da ne zastoj. — Društvo železniških vpokojencev v Ljubljani.

— **Za karitativno zvezo** v Ljubljani so nadalje prispevali sledeči dobrotniki: neimenovani iz Ljubljane 1.000 Din; Grosek T. A., Trebnje 500 Din; po 100 Din: Dr. Anton Korošec, biv. min. preds., Vrnjci; dr. Fr. Grievc, Ljubljana; Jereb M., Trebnje; po 50 Din: Ing. I. Juvan, Boh. Bistrica; Pečarič Martin župnik, Lipoglav; po 20 Din: Schifferer L., župnik, Zala; dr. A. Stanovnik, Jesenice; Kočevar A., Bled; Hafner K., Jesenice; dr. K. Konvalinka, Dol. Toplice; dr. G. Fedran, Stična; A. Zorec, Stična; po 15 Din: Dr. Matjašič, Kamnik; Iv. Pestotnik, Ljubljana; S. Rogl, Ljubljana; Jos. Susteršič, Ljubljana; Klun N., Dolenja vas; Loh Fr., Ljubljana; ing. Suklje M., Ljubljana; Peterlin M., Kranj; Mihelič L., žup., Zaplana; Ahacir R., Trzin; Mrak I., Radovljica; Vilfan A., Zabinca; župni urad Stopeč; po 12 Din: A. Kanduč, Kranj; po 10 Din: Dr. Rožič V., Ljubljana; Rus E., Ljubljana; Skušek I., Ljubljana; ing. Skuhala, Ljubljana; Slezek I., Ljubljana; Sirknik M., Ljubljana; »Slavija«, Ljubljana; Svelc A., Vrhnika; Strukelj K., Moste; Škrabec N., Ljubljana; Štular M., St. Vid; Urbančič V., Ljubljana; Urbančič Fr., Ljubljana; Wagner Jos., Ljubljana; Vilfan Mat., Ljubljana; dr. Zore J., Ljubljana; Zidar A., Golnik; ing. Žužek Fr., Ljubljana; Benedik V., Ljubljana; Borštnar J., Hoterdarica; Berlić F., Ljubljana; Brešar Jože, Cerklje; Cokan Jakob, Ljubljana; Cernivec Jos., Ljubljana; Cik T., Ljubljana; Doležal J., Golnik; dr. Dolinar Jos., Ljubljana; Damjanovič R., Ljubljana; Dellumia R., Ljubljana; Erker I., Ljubljana; Erzin P., Ljubljana; Fuchs M., Cerklje; Gabrovšek Fr., Hoterdarica; Grebenc Fr., Podpeč; Grile E., Ljubljana; Grafenauer Fr., Ljubljana; Globelink M., Ljubljana; Gale M., Ljubljana; dr. Hinterlechner K., Ljubljana; Hudobinik Fr., Mekinje; dr. Janžekovič Fr., Ljubljana; Janda R., Ljubljana; Jarc V., Škofjan; Kopitar A., Sorica; Klemenčič J., Ljubljana; Kalan M., Turjak; Krusič K., Ljubljana; Kobetič Jos., Ljubljana; dr. Krek Miha, Ljubljana; Kočar F., Duplica; Končar J., Ljubljana; Kete J., Vrhnika; Kvaternik J., Osilnica; Kraševac Fr., Vrhnika.

— **Posebni vlak** v Belgrad 30. t. m. za mednarodno nogometno tekmo Španija: Jugoslavija, ki se vrši dne 30. t. m. v Belgradu, bo vozil iz Zagreba poseben vlak. Udeleženci uživajo za železnice popust tudi od izhodne svoje postaje do priključne postaje. Prijave sprejema »Putnik« v Ljubljani do 27. t. m.

— **Triglavski dom** na Kredarici ostané do preklica odprt in oskrbovan. Ker je v Triglavskem pogorju zapadlo nad 1 meter snega (suhega pršnja), je smuka idealna. Dostop do koč iz Zgornje Krme

pod Ržjo; pot je zgažena. — Koča je dobro založena; na razpolago je zadostno število prenočišč.

— **Ponesrečen rudar.** — Iz Hrastnika so v Ljubljansko bolnišnico prepeljali 22 letnega Golouha Franca, brezposelnega rudarja. Golouh je streljal te dni z možnarjem, ki pa se je razlel. Pri eksploziji se je Golouh nevarno ranil na obeh očeh.

PROI TRGANJU V GLAVI. ZOBNEM MESU IN CELJUSTIH

z »ALGO« dobro nadgrnite senca in tilnik, potem ovijte glavo s sukneno ruto, ki jo je treba namočiti z »ALGO«. Polagoma boste začutili ublažitev, ker »ALGO« izhlapeva in odvzema s tem odvisno vročino. Zobno meso in celjust masirajte večkrat na dan s prsti, namočenimi v »ALGO«. Po masaji ovijte obraz v volneno ruto. Ako Vas boli eden ali več zob vsled prepiha, prehlada ali revmatizma, namočite prste z »ALGO« in drgnite z njimi celjust in zobno meso. Ako boli vrtel ali odlomljen zob, vzemite v usta malo žličko čiste »ALGE«, nagnite glavo, da more »ALGO« v zobno votlino. To ponavljajte parkrat. Navadno bolečina preneha že po prvem poskusu.

»ALGO« se dobiva povsod 1 steklenica Din 14.—

— **Oče v boju za otroka.** V Bosanskem Novem se je te dni pripetil strašen dogodek, v katerem je skoraj prišel ob življenje zaradi svojega 7 mesece starega otroka neki Abdulah Hotić. Hotić se je pred dvema letoma poročil z lepo Hato Karabegovičev. Zakon je bil v začetku srečen, pozneje pa je prišlo do nesoglasij, tako da je Hata zapustila svojega moža in se vrnila k staršem. Pri Abdulahu pa je pustila tedaj 4 mesece starega otroka, ki ga je oče Abdulah nenavadno gorko ljubil. Oče je nameraval sam skrbeti za vzgojo otroka, če se mu žena ne vrne. Hatin starši in bratje pa so nagovarjali Hato, naj zahteva od Abdulaha otroka zase, kar je tudi res storila, o čemer pa Abdulah ni hotel nič vedeti, temveč je nasprotno zahteval od žene, naj se vrne k njemu in skrbi za otroka. To pa je Hata odklonila. Hatin brata Ibrahim in Alija sta tedaj sklenila, otroka kratkoma uporiti in sta neke noči res navadila na Abdulahov dom, toda Abdulah se je boril za svojega otroka kakor tiger, da sta morala nasilna svaka oditi praznih rok. Alija in Ibrahim pa sta naprej kovala načrte in te dni sta počakala Abdulaha v temi ter ga napadla. V borbi je dobil Abdulah strašen udarec s kolom po glavi, drugi brat pa ga je sunil z nožem v levo roko. Kol je prebil Abdulaha lobanjo, da je potem bil Abdulah 24 ur nezvesten. Njegovo stanje je zelo nevarno in se zdravniki boje, da mu kri ne zalije možgan. Hata in njeni starši so res tako prišli do otroka, toda po truplu njegovega očeta. Oba nasilna brata pa sta bila izročena sodišču.

PROTI SONČNIM PEGAM? ...

LORISOL CREME

— **Strašna smrt.** Na Sušaku si je na strašen način vzela življenje 57 letna A. O. Zaklenila se je v svoje stanovanje, se polila z bencinom in se zažgala. Ko je bila že v plamenih, se je poskušala v zadnjih trenutkih rešiti in so jo ljudje odpravili z avtom v bolnišnico, kjer pa je v strašnih mukah umrla. Samoumor je napravila zaradi tega, ker je izgubila zasluženke posrečnice.

— **V Bosni naraščajo reke.** Zaradi velikega dežja, ki pada v Bosni že nekaj dni, so tam naraščale vse reke. Sava je pri Brodu dosegla že 171 cm nad normalo, Vrbas pri Banjaluki 110 cm in Bosna pri Dobou 90 cm. Reke še vedno naraščajo.

— **Pri utrujenosti, razdražljivosti, tesnobi, pomanjkanju spanja, srčnih težkočah, tiščenju in prsih pospeši naravna Franz-Josef-grenična izdatno kroženje krvi v spodnjem delu telesa in pomirljivo učinkuje na valovanje. Profesorji za bolezni prebavil izjavljajo, da se izborna obnese »Franz-Josef-voda kot čistilno sredstvo pri pojavih, ki izhajajo iz samootrovnega kanala debelega črevesa. — »Franz-Josef-grenična se dobiva v vseh lekarnah, drogerijah in zadevnih trgovinah.**

— **Kaznovan požeruh.** V neki bosanski vasi pri Maglaju so premožni kmetje napravili po svoji stari navadi ubožcem pojedino. Tako je bilo tudi letos zbranega pri tem običaju mnogo prebivalstva. Kmet Matija Perkovič, ki ni bil med reveži, je ogledoval pečenega ovna in je rekel, da bi mogel sam pojediti takega ovna in popiti vrh tega še deset litrov vina. Takoj so pričeli kmetje staviti. Spekli so mu drugega ovna in ga postavili preden ter še 10 litrov vina. Na začudenje kmetov je hitro zmanjkalo mesa in zmanjkalo je tudi vina — vse je Perkovič v resnici požrl — pojedel bi bilo premoženo rečeno. Zrl je, kakor da bi že par tednov ne bil nič jedel. Nazadnje so ostale same kosti in prazne steklenice. Matija se je takoj vlegel. Ko pa se je prebudil, je čutil v želodcu strašne bolečine. Premetaval se je v hudih bolečinah dve polni uri po postelji in bi bil umrl, ko bi mu ne bil pomagal zdravnik. Neprestano je omedleval in je počasi je prihajal k sebi. Njegovo stanje je še sedaj nevarno.

— **Jugoslovanska knjigarna** v Ljubljani priporoča: Cortes Donoso: *De Staat Gottes*. Eine katholische Geschichtsphilosophie. Str. 405, vez. Din 120; Doering Oskar: *Christliche Symbole*. Leit-faden durch die Formen- und Ideenwelt der Symbolden in der christlichen Kunst. Str. 146, vez. Din 56; Frankenhelm Hans: *Die Entwicklung des sittlichen Bewusstseins beim Kinde*. Str. 197, vez. Din 80; P. Thomas Villanova Gester aus Zeil: *Marienbetrachtungen*. Besinnliche Gedanken an den Werken des Seraphischen Lehrers Santi Bonaventura. Str. 100, vez. Din 36; P. Thomas Vil-

Maribor

□ **Akademiki pevci nastopijo!** 60 akademikov- pevcev ljubljanske univerze nastopi dne 2. maja t. l. zvečer v veliki unijski dvorani pod vodstvom svojega odličnega pevovodje Franca Marolta. Je to največji moški pevski zbor v državi. Oddolžimo se vnetim in idealnim stremljenjem naše slovenske akademske mladine.

□ **Vsi pevci** v Ipavčevi župi včlanjenih društev so vabljani na občni zbor župe v nedeljo, dne 23. t. m. ob 10 dopoldne v sobi št. 6 Glasbene črtnice.

□ **Domac premog** v mariborski plinarni. V hvalevrednem prizadevanju osvoboditi se povsem odvisnosti od tujine je pričel ravnatelj mariborske mestne plinarne g. inž. Tomšič s preizkušnjami domačega premoga za proizvodnjo plina in koksa. Te dni je dobila plinarna vagon premoga iz novega rudnika pri Konjicah. Premog ima skoro višjo stopnjo kalorij, kakor angleški ali nemški, ki ga uporabljajo naše plinarne. Izkazalo pa se je, da ima naš premog preveč pepela ter zaenkrat ne odgovarja zahtevam plinarne za racionalno proizvodnjo plina ali koksa. Pač pa bi bilo možno premog s temeljitim izpiranjem tako očistiti, da bi se dalo z njim popolnoma nadomestiti inozemski plinski premog, ki tvori v naši uvozni bilanci znatno postavko. Lastniki naših premogokopov bi si lahko z izpopolnitvijo čistilnih naprav zagurali trajen in siguren dohodek.

□ **Zinski sportniki dajejo račun.** Mariborski smučarski klub je zaključil svoje uspešno delo v letošnji zimskosportni sezoni z obnim zborom, ki se je vršil v četrtke zvečer v prostorih hotela Orel ob številni udeležbi članstva in odličnih predstavnikov mariborskega javnega in sportnega življenja. Posetili so občni zbor med drugim mag. svetnik Rodošek kot zastopnik župana, rav. dr. Tomšič, inž. Jelenc za SPD, dr. Šnuderl za tujsko-prometno zvezo, Stangl za SSK Marafon, dr. Orožen za podrav. podružnico SPD, Gorup za zadrugo Pohorski dom, Roglič za MZSP in ISSK Maribor, hlovar za SK Železnikarja in drugi. Občni zbor je vodil agilni predsednik Bruno Parma. Iz njegovega poročila in iz referatov tajnice Ferencove, blagajnika in ostalih funkcionarjev posnemamo: Minulo leto je bilo za napredek kluba pomembno. Razvil je svoj prapor, organiziral je največjo smučsko tekmo v naši državi — vztrajnostno tekmovanje na 50 km, izdal je pred začetkom zimske sezone krasen prospekt s številnimi slikami Pohorja in bližnjih zimskosportnih postojank, ter na ta način veliko doprinesel za popularizacijo naših zimskih terenov. Klub šteje 101 člana, sodeloval je častno pri 11 tekmah. Dohodkov je imel 53.834,75 Din in ravnotoliko izdatkov. Pri volitvah je bil izvoljen ponovno za predsednika Bruno Parma, podpredsednik je Pepo Laznička, tajnica Krista Ferencova, blagajnik Pilaj Lojze, gospodar Heinrich Olmar, odborniki: Jakše Janko, Krapež Rafael, Cerin Franc, Kibič Rudolf, Gorup Jože. Tehničnemu odseku načeljuje Vetrhi Franjo, tečajnemu Vezjak Viljem, fotografickemu Marks, veselickemu Pirnat Ignac; nadzorni odbor: Peric Franjo, Rijavec Adolf; praporščak je Pinterič Miroslav. — Marljivemu organizatorju in vodji tečajev Viljemu Forstneriču je podaril klub v znak priznanja zlat prstan.

□ **Ribe na trgu.** Včerajšnji ribji trg je bil dokaj dobro založen. Sardelice so se prodajale po Din 14, borboni, moli, špičniki in škombri po Din 26, riba sv. Petra in orade po Din 32 in norveški losos po Din 18 za kg. Ribja zaloga je bila kmalu razprodana.

□ **Otroka izpostavlja v bližini ribnika.** Lansko leto oktobra meseca so našli dobri ljudje na Ranci pri Mariboru v gozdu poleg ribnika jokajoče malo dete, ki ga je pustila nepoznana mati na samotni izpostavljenega. Otroka so vzeli k sebi, za materjo pa so uvedle oblasti zasledovanje. Posrečilo se je oročnikom, da so zamaženo zadevo razjasnili in včeraj je prišla mati izpostavljenega deteta, 28 letna Katica pred sodnike tukajšnjega okrožnega sodišča. Pred sodiščem je razgrnila žalostno in pretresljivo sliko hednega življenja. Priznala je dejanje, zagovarjala pa se je z bedo in pomanjkanjem. Bila je v drugo noseča, prvega otroka pa ni mogla prerediti, pa je pustila poldrugo leto starega dečka v samotni gozdu, upajoč, da ga najdejo usmiljeni ljudje. Obsojena je bila na 4 mesece strogega zapora, pogojno za dobo 3 let.

□ **Mrtvaški zvon.** Na Pobrežju v Vrtni ul. 5, je umrl posestnik Ivan Pukl, star 65 let. Blagega pokojnika pokopljejo danes popoldne ob 3. uri iz mrtvašnice na magdalensko pokopališče na Pobrežju. Naj počiva v miru, zahajmo naše iskreno sožalje.

□ **Lastniki in delavci.** Po prizadevanju tajnika tukajšnje ekspoziture Delavske zbornice Čeha so se v četrtke vršila pogajanja med delavstvom in vodstvom tovarne Kovina. Radi odpustitve nekaterih delavcev je bil izbruhnil v tovarni spor, ki se je končal s stavko delavstva akordnega oddelka. Spor se je poravnal in včeraj je delavstvo — 22 po številu — zopet nastopilo delo. Delavci so dosegli nekatere ugodnosti radi izboljšanja akordne tarife. Mariborska ekspozitura delavske zbornice je te dni posredovala tudi v sporu, ki je nastal v papirnici v Breznem. Tudi tu se je dosegel med lastnikom in delavci sporazum.

□ **Nedeljski in večerni šivalni tečaji** Ženskega društva v Mariboru se pričnejo prihodnji teden. Pojasnila in priglasitve do srede 26. t. m. v trgovini ge. Zlate Brišnik v Gosposki ulici.

lanova Gester aus Zeil: *Die lobwürdige Jungfrau*. Kurzpredigten zum Lobpreis der lieben Gottesmutter. Str. 234, vez. Din 54; Habersbrunner D. P.: *Ein Weg zur Kanzel*. Ein Vorschlag zur systematischen Erarbeitung der Predigt. Str. 120, vez. Din 56; Hauser Rudolf: *Psychologie*. Str. 135, vez. Din 60; Soengen Ludwig: *Maria, die hehre Gottesmutter*. Was wir von ihr glauben, wie man sie verehrt. Str. 127, vez. Din 60; Stonner Dr. phil. und theol.: *Bibellesung mit der kathol. Jugend*. Eine religionspädagogische Studie über die ausserschulische katholische Bibelbewegung auf Grund einer Umfrage. Str. 334, vez. Din 210; Joseph van der Velden: *Wirtschafts- und Sozialpolitik in der berufsständischen Ordnung*. Str. 200, vez. Din 68.

— **U. F. nogavice** stalno v veliki izbi na drobno in debelo pri tvrdki Karel Prelog, Ljubljana.

— **Najcenejše popraviljanje čevljev.** Kaj še ne poznate novega podpalma PALMA gumi usnja ter njegove prednosti: trajno, odporno ali vendar lahko, poceni in ne drsi? Zahtevajte od Vašega čevljarja, da pri popraviljanju Vaših čevljev uporablja PALMA gumi usnje in PALMA gumi podpetnike, da bi Vaši čevlji ostali vedno elegantni.

□ **Mariborski mestni svet** je imel v četrtke zvečer svojo redno sejo, na kateri je mestni načelnik dr. Franjo Lipold izročil odlikovanje reda sv. Save V. stopnje mestnemu svetniku Viktorju Grčarju. Dnevni red se je obsegal pičlo število prošelj za gradbeno dovoljenje, ki so jih dobili: Prebil Friderika za zgradbo visokoprtilne stanovanjske hiše v Tomanovi ulici, Kompare Rudolf za preureditev pritličja hiše Aleksandrova cesta 48, in Jurij Zidanšek za preureditev kopalnice v Židovski ulici 8.

□ **Konkurz grofovskega imetja.** Tukajšnje okrožno sodišče je razglasilo konkurz čimovni grofa Ladislava Szaparyja, veleposestnika v Murski Soboti. Prvi zbor upnikov be pri okrajnem sodišču v Murski Soboti dne 8. maja, oglasitveni rok traja do 30. junija, ugotovitveni narek pa bo dne 10. julija. Konkurni sodnik je vodja okrajnega sodišča v Murski Soboti dr. Šumenjak, upravnik mase pa tamonjski odvetnik dr. Vesnik. — Tuk. okrožno sodišče je potrdilo tudi prisilno poravnavo med trgovcem Francetom Povodnom iz Brezna in njegovimi upniki.

□ **Se ena žrtve.** V Mariborsko bolnišnico so sprejeli včeraj še eno žrtve velikonočnega streljanja. V Sovjaku se je ponesrečil 21 letni sin, posestnika Franc Šijanec, ki mu je strel iz možnarja poškodoval roko in nogo. Nekaj dni se je zdravil doma, poškodbe pa so bile tako hude, da se je moral zateči po pomoč v bolnišnico.

□ **Vrtovi v dimu.** Sneg je zapadel okoliško gorovje in grčevje do vznožja in zrazovi groze vrtovom. V nočeh so radi tega zavili vrtovi mariborskih predmestij in okolice v oblake dima, da bi se rastlinstvo, zlasti pa sadno drevje, ki je v cvetju, obvarovalo pozebe. Skoro v vsakem vrtu kurijo lastniki predmete, ki dajejo mnogo dima.

□ **V nedeljo na zelenem polju.** Na Mariborovem igrišču bodo jutri dve prvenstveni tekni. Ob 13.30 prvenstvo rezerv Rapid: Železnikar, ob 16 pa prvenstvo prvih moštev istih klubov.

□ **Dinamit so kradli.** V skladišče streliva pri rudniku v Hrastovcu pri Pragerskem je bilo te dni vlomljeno. Storitvi so odnesli večjo količino vžigalnikov in dinamita. V skladišče, ki se nahaja pod zemljo, so vlomilci izkopali pravcati rov. Orožništvo je uvedlo strogo preiskavo ter je vlomilcem že na sledu.

MARIBORSKO GLEDALIŠČE

Sobota, 22. aprila: Ob 20: GROFICA MARICA. Gostovanje ge. Marice Lubejeve. Znižane cene. Poslednja glasbena uprizoritev na bloke. Nedelja, 23. aprila: Ob 20: SE LI RAZUMEMO. Poslednji v sezoni. Znižane cene.

Novo mesto

Glasbena Matica v Novem mestu naznanja vsem onim prijateljem, ki se zanimajo za njeno proslavo, da se vrši prva predstava v soboto 22. t. m., druga pa je morala biti zopet preložena na nedeljo 30. t. m. ob 15, ker je članica narodne opere ga. Golob-Bernotova, ki je prevzela vlogo Verune, 23. t. m. službeno zadržana. Zunanje goste, ki se za prvo in z velikimi stroški spojeno operno prireditev v Novem mestu zanimajo, opozarjamo, da bo predstava pravočasno končana, tako da bodo imeli zvezo z večernim vlakom. Že kupljene vstopnice obdržite veljavno! — Odbor.

Radeče pri Zid. mostu

Smrtna nesreča. V nedeljo dopoldne ob 9 bo v občinski pisarni zasliškavanje pri radi Verbičeve smrtni ponesrečbe v papirnici. Pred komisijo, kateri bo predsedoval namestnik predsednika Delavske zbornice, bodo zaslišane sledeče priče: J. Zahradnik, A. Pukl, A. Hojak in J. Glavač.

Vojni razpored. Vsi oni, ki so dobili pozivnice, se opozarjajo, da se odzovejo vojnemu razporedu, ki se bo vršil v nedeljo, 23. t. m. ob 8 zjutraj pred gasilnim domom; v slučaju slabega vremena pa v hotelu »Jadranc«. Gostilničarjem je za časa razporeda prepovedano točenje alkoholnih pijač.

Rekrutovanje. Dne 3. maja se imajo zglašiti posestniki rekrutnih pozivnic ob 8 v občinski pisarni, trezni in dostojno oblečeni.

Rubeži. Oddelek finančne kontrole ima nalog izvršiti v Radečah nad 900 rubežev.

Koroška Bela

Velikonočna procesija se je letos odlikovala zlasti po veliki udeležbi moških. Pri glavni službi božji pa je cerkveni zbor s spremljevanjem cerkvenega orkestra povzdignil slovesnost dneva.

Od jeseni pa do velikega tedna so gospodinj in nekatere dekleta pridno obiskovale gospodinski tečaj v šoli na javniškiem Rovtu, katerega je skrbno vodila šol. upraviteljica gđ. Angela Tavčarjeva. Res, gospodinj so veliko žrtvovala, da so poleg svojega vsakdanjega dela še v šolo hodile. Gotovo jih je privlačevala tudi osebnost gospodinj učiteljice. Na belo nedeljo pa bo razstava tega tečaja v rovtarski šoli, na kar občinstvo opozarjamo.

Posebna komisija bo v sredo 26. aprila izvršila tehnično kolavdacijo koroško-beljskega vodovoda, ki je prava dobrota za kraj. Vode, kakor kaže, bo vedno dovolj, dasi neke, kjer imajo vodovod, pravijo drugače. Po svojem tudi drugim merijo.

Dev. Marija v Polju

Tukajšnje prosvetno društvo ponovi jutri, na belo nedeljo, ob 4 popoldne Vombargerjevo komedijo »Voda«. Obiščite! Ne bo vam žal!

V ponedeljek, 24. aprila ob 8 zvečer je v domu prosvetni večer. Na sporedu je med drugim tudi zanimivo skioptično predavanje »V kraljestvu premoga«. Danes, ko bje docela izmogni rudar boj za goli obstanek, bo zanimivo videti, kako delo in življenje ima pod zemljo. — Vstopnina k obema prireditvama navadna.

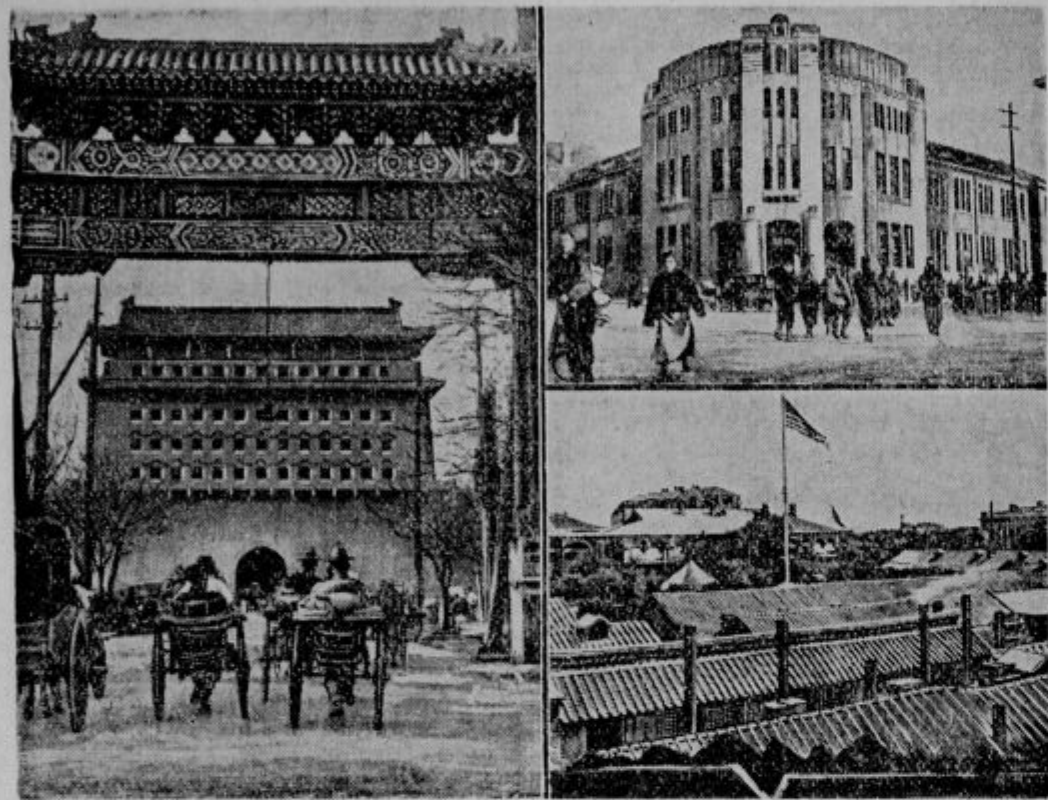
Zegnanje. Jutri, na belo nedeljo, obhajamo obletnico posvečenja sedanje farne cerkve. Sveče znaše ob 6, 8 in 10. Popoldansko opravilo ob treh. Z obiskom naše božjopotne cerkve so združeni mnogi odpustki. Vabimo Ljubljančane in okoličane.

Hvale in posnemanja vredno. Tukajšnji zdravnik g. dr. Vidmar je v teku svojega bivanja pri nas s svojim avtom prevozil v bolnišnico ali iz nje brezplačno že 200 bolnikov.

Naše dijaštvo

Akademiški cerkveni pevski zbor prične 2 rednimi pevskimi vajami danes ob pol 8 zvečer. Pridite! — Pevovodja.

Japonci oblegajo Peking

Japonci so na pohodu proti Pekingu, nekdanjemu glavnemu mestu Kitajske. Prebivalstvo je že začelo bežati iz mesta. Peking je starodavno mesto, a je obenem tudi modernizirano, kakor nam kaže zgornja slika. Že na sliki se vidi, da je promet po Pekingu prav moderno urejen. — Na spodnji sliki vidimo posebnosti Pekinga. Na levi strani glavna vrata v mesto. To so največja vrata na svetu. Na desni zgoraj je eno največjih in modernjših poslopj v Pekingu, glavna pošta namreč; spodaj desno je četr, v kateri stanujejo inozemci, predvsem poslanci inozemskih držav.

Na razvalinah Jerihe

Londonški profesor Harstung, ki že četrto poletje nadaljuje razkopavanja na kraju nekdanje Jerihe, javlja, da je dospel do ostankov nekdanje palače. Našel je poprej v grobovih razsežne metropole v mestni okolici veliko število egiptovskih okraskov v podobi svetega hrošča (skarabejev) in pečatov. A še vedno se mu ni posrečilo najti niti ene nepoškodovane egiptovske tablice, dokaz nekdanjega živahnega dopisovanja.

Lani so našli v Tel-Amarnu zanimiva pisma palestinskega izvora. Faraon jih je prejel od svojih poslancev v inozemstvu in od vazalnih knezov, ki so vladali v različnih svetopisemskih kraljih. Ni nobenega dvoma, da so odgovarjali faraonovi ministri na ta pisma. Angleški raziskovalci zdaj naporno iščejo te odgovore, ker samo na ta način bo mogoče pojasniti nad vse zanimive, a ponekod skrivnostne doneske iz Tel Amarna. Tako so bila lani prešitana iz Jerihe v Egipt poslana pisma z nujno prošnjo za pomoč proti navalu Izraelcev. Največjo pozornost je obudilo ime Jozue, ki je omenjen v enem izmed teh doneskov.

Mut-Baal, glavar nekega naroda ob Jordanu, poroča Janhamu, egiptovskemu zastopniku v Palestini, o begu Joaba, kneza v Peli, ki je »izginil neznanokam in zapustil deželo v zmedici. Poslanik Janham je najbrž podvomil o točnosti tega poročila, kajti Mut-Baal mu odgovarja v drugem pismu: »Če mi nočeš verjeti, pojdi in vprašaj kar Benenima. Če hočeš imeti zanesljivejšo podatke, obrni se na sumega Jašuo«. Imena Benenim in Jašua pomenita Benjamina in Jozue.

Ti podatki so nad vse zanimali znanstvenike, ki jih tolmačijo na dva načina. Prvič lahko ugibamo, da so sklenili Egipčani že takrat bojno zvezo z Jozuo. A lahko razumemo Mut-Baalovo izjavo tudi drugače in sicer kot izraz zasmehovanja ali obupa. Morebiti je hotel povedati: »Če ne mara Egipt pomagati palestinskemu knezom, ki so obupali v boju z napadalci iz puščave, se bo lahko neposredno sporazumel z Izraelci in njih voditeljem Jozuo.«

Tudi moja stara mati pravi, da sem ženii

Walter Dill Scott, rektor vseučilišča Nortwestern v ameriških Združenih državah si prizadeva, da bi vzgojil nekaj duševnih velikanov, kulturnih delavcev in državnikov, kakor so bili Washington, Byron ali Mozart. Zato išče dijake, ki so pravzaprav fenomen, to je izredno nadarjeni. Normalna nadarjenost dijaka mora pokazati 115 točk, ženij pa mora doseči vsaj 140 točk. Na vse profesorje je gospod Walter Dill Scott poslal okrožnico, v kateri prosi, naj svoje dijake precenijo in mu javijo ženije. Walter Dill Scott je seveda prejel vse polno ponudb dijakov, ki se smatrajo za ženije. Večina dijakov se ne zna brzditi in se v teh pismih nelepo hvalisa. Le okoli 40% izmed ponudb je bolj skromnih.

Neki dijak je pisal Scottu n. pr. takole: Ze od devetega leta pišem poezije. Zdaj imam 14 let in mislim, da bom postal drugi Byron, če ga že nisem prekosil. Tudi moja stara mati je to rekla.

Nevarna konkurenca hladilnim aparatom

Profesor norveške univerze Minzaas je ugotovil, da preprečijo zvočni valovi določene višine in jakosti razvoj mikroorganizmov in njihov učinek. To pomeni, da prepreči ropot ali tudi godba gnilobo pri živilih, razkuži rane ali ves organizem pri nalezljivih boleznih itd. Profesor Minzaas je naprosil dr. Bruffa, mestnega fizika v Oslu, da bi uradno preizkusil njegov zgolj teoretski izum. Izvedenec je razdelil v ta namen en kilogram sveže govedine v šest enakih delov. Od njih so ostali trije v laboratoriju dočim je vzel prof. Minzaas ostale tri na svoje stanovanje, spustil v posodo s toplo vodo, ki je stala dva metra daleč od glasovirja, in na glasovirju pol ure igral norveške narodne pesmi. Nato je zapečatil dr. Bruff vseh šest kosov mesa v kovinski posodi. En teden pozneje so uradno odprli to posodo. Ugotovilo se je, da so trije kosi, ki so bili ostali v laboratoriju, popolnoma segnili. Trije kosi pa, ki so bili pol ure izpostavljeni vplivu glasbenih valov, so bili še popolnoma celi in so samo nekoliko dišali po kislem.

Lakajska služba nese

Argentinski bogataš de Alghasa, lastnik več sto milijonov, biva stalno v Parizu. Njegov lakaj, Italijan Sartini, mu je služil pet mesecev. Pri odhodu je zahteval 89.000 frankov odškodnine za male izdatke. Navedel je med drugim, da je izdal 7.295 fr za cigarete, 4.500 fr za perico, 6.305 fr za pasjo hrano (de Alghasa ima 9 psov), 225 fr za kuhinjske potrebščine, 70 fr za zobno ščetko (ki v resnici ne stane nad 5 fr) itd. Milijonar se je razjezil in tožil lakaja. Sodišče je ugotovilo, da je prištel Sartini v petih mesecih službe nad 900 tisoč frankov, ki so naloženi v banki. Lakaj je bil oproščen »kot lastnik velikega premoženja, ki mu ni treba goljufati delodajalca«. Potem je zahteval Sartini 89.000 frankov odškodnine za navedene izdatke. Sodnik ga je zavrnil, a lakaj se je obrnil na vzključno sodišče.

V Nemčiji bodo prvi dan maja, ki je bil nekdanji socialistični praznik, slavili kot dan narodnega dela. V Tempelhofu pri Berlinu se bo zbrala ogromna masa ljudi, ki jo bodo hitlerjevci z reklamo in seveda tudi s pritiskom spravili tja. Na Tempelhofskem polju že sedaj delajo poizkuse, kako bodo vihrale Hitlerjeve zastave. S posebnimi aparati raziskujejo smeri vetrov, da potem obrnejo zastavo tako, da bo čim lepše vihrala...

Žeparjeva žena: »Kaj pa te zanima v modnem časopisu?«
Žepar: »Zanima me, kakšne žepe prinese nova moda.«

Muzej nemškega letalca Richthofena, kakor ga je uredila njegova mati. Spodaj letalec Richthofen s svojim letalom »Fokker D. Eden«, ki je bil med vojno znan pod imenom »rdeči letalec« in ki so ga 21. aprila 1918 sestrelili Francozi pri Amiensu.

Ključ — vir bogastva

Ameriški listi poročajo, da so v mestu Miami vendar aetirali nevarnega tatu, ki se je več let skrival policiji. Iz nekega hotela je odnesel sto tisoč dolarjev, toda bil je nepreviden, ker se je z roko prijel mize in tam nehote pustil odtis prstov. Na podlagi tega odtisa je policija tudi ugotovila njegovo istovetnost, in sicer gre za elegantnega gospoda, ki se imenuje Harry Sidmore in ki je bil stalno na letovišču v Miami. Ko se je policija predstavila njegovi hiši, je on hitro skušal skriti nekatere predmete, ki bi mu lahko škodovali, in med tem časom se je s policijskimi stražniki razgovarjala njegova žena. Ko so stražniki stopili v njegovo sobo, je takoj priznal, da je on tat. Policiji je tudi po kratkem obotavljanju izročil svoj dragoceni plen, to je pravo zalogo briljantov in dragocenih kamnov. Te je hranil v vrečkah v blaginjah, ki so bile vzdane. Stražniki so kar obnemeli ob pogledu na tolikšno bogastvo. Sidmore je dejal, da je to izkupiček njegovih številnih »operacij«. Ko je nekdo izmed stražnikov slučajno zgrabil za šop ključev, je Sidmore vzdihnil in prosil stražnike, naj mu vsaj ključ pustijo, vse drugo lahko odnesejo. Bilo je okoli 100 ključev, ki jih je on pripravil in pilil dobrih 10 let. S temi ključi je odprl vsako ključavnico, pa naj bi bila še tako moderna in komplicirana.

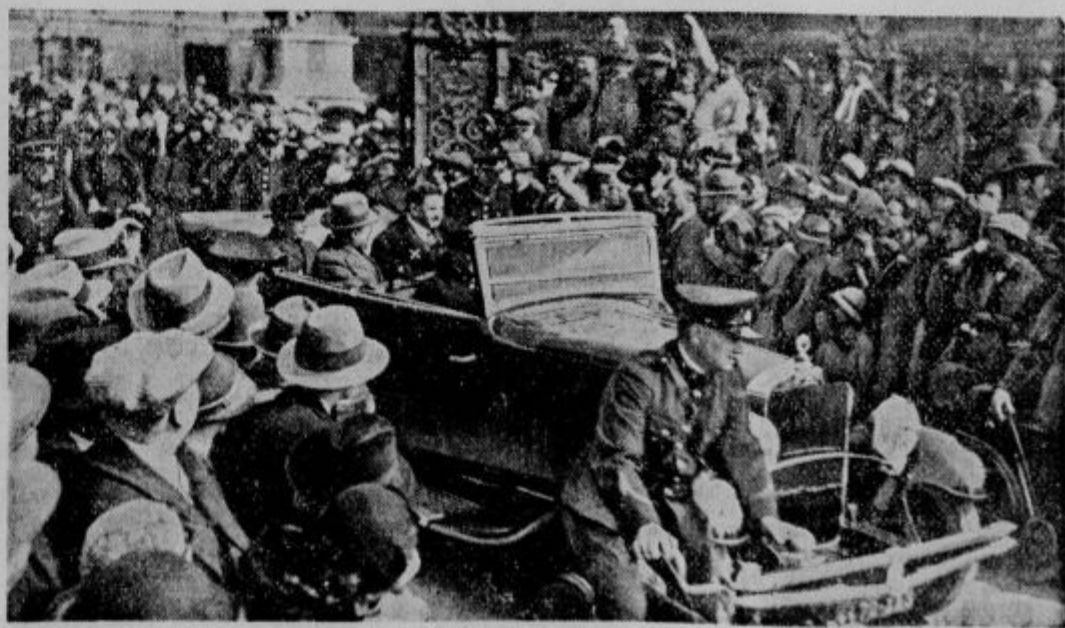
Zračni vodnjak

Pariški inženjer Knaper je zgradil pred kratkim poseben zračni vodnjak, v katerem se zbira voda, kakor nam pove ime, iz zraka in ne iz zemlje. Vodnjak predstavlja okrogla betonska kupola, ki je na znotraj votla in ima spodaj več odprtin. Zgoraj vodi v prostorno notranjost poseben kamin, skozi katerega uhaja zrak. Slične vodnjake so uporabljali že stari Grki nekako 500 let pr. Kr. v Theodosiji na Krimu. Vodnjak je prav posebnega pomena za tropične kraje, kjer pogine samo radi suše na milijone ovac in kjer je drugačno pridobivanje vode nemogoče. Iznajdba je važna tudi za kraje s slano talno vodo, kakor so kraji n. pr. na Bermudskih otokih, ki so navezani samo na skromne množine deževnice.

Ob vročih tropičnih dnevih se napolni votla kupola vodnjaka s toplimi zračnimi množinami, ki se radi hladne notranjosti zgostijo v hlapove in potem v vodo, ki se zbira ob tleh v posebnem cevnem sistemu. Ker so tropične noči mrzle, se naprava po noči ohladi in je tako naslednji dan zopet uporabna. Seveda ne moremo pridobiti z zračnimi vodnjaki velikih množin vode, vendar se stroški gradnje izplačajo.

Prizor s trga Enkeplatz v Hamburgu. Policija je trg zaprla in s pomočjo hitlerjevcev izvedla bišne preiskave. Zaplenila je mnogo letakov proti režimu.

Odhod bivšega ministrskega predsednika E. Herriota v Le Havre, kjer se je vkrcal na znani francoski parnik »Isle de France«, ki je odplul v New York. Herriot bo branil francoske koristi na posvetovanjih v Washingtonu glede vojnih dolgov.

Trgovsko zborovanje v Brežicah

V četrtek 20. t. m. se je vršil v Brežicah občni zbor Zdrženja trgovcev. Zbor je otvoril predsednik g. Anton Umek, ki je uvodoma pozdravil vse navzoče, zlasti okrajne načelnika g. dr. Brežičarja in tajnika Zbornice TOI gosp. dr. Ivana Plešša. Podal je nato izjavo, da je zbor obsežno poročilo o delovanju združenja v preteklem letu. V poročilu je zlasti podčrtal aktivnost, ki jo je izvršilo združenje v zvezi s preobnovo združenja po novem zakonu o obratih. Potrebno je bilo v tem oziru mnogo intervencij in pismenih predstavk. Izjerno je predsednik poročal tudi o izterjevanju davkov, kmetem moratoriju, gospodarskem svetu, carinskih zadevah, krošnjariju, trgovskih politiki, monopolizaciji šolskih zvezkov in drugo. Pohvalno je omenil zlasti tudi prizadevanja bivšega ministra g. Ivana Mohoriča v prid trgovstvu in narod. gospodarstvu naše banovine v splošnem.

Po predsednikovem poročilu je tajnik g. dr. Plešš pozdravil zbor v imenu Zbornice TOI ter podal nekaj statističnih podatkov o gibanju trgovstva v dravski banovini, ki so prav značilno karakterizirali težak položaj, v katerem se nahaja naše trgovstvo. Dotaknil se je tudi najvažnejših trgov. političnih vprašanj ter ob koncu svojega govora podčrtal, da je sedaj bolj ko kdaj potrebnost, da pri delu za zboljšanje razmer sodelujejo prav vsi brez izjeme. Zato naj bi se trgovstvo v sedanjem težkem času še tesneje oklenilo svojih organizacij.

Iz tajniškega poročila, ki ga je podal gospod Umek, je posneti, da je šlo združenje koncem leta 1952 v celoti 139 samostojnih trgovskih obratov s 149 pomočniki, 16 pomočnicami ter 44 vajenci in 12 vajenkami.

Gospodarski načrt. Te dni je izšla knjiga g. ing. Fr. Pobrežnika z naslovom »Projekt gospodarsko-zdrženja načrta za Jugoslavijo«. V prilogi navaja izjave za izdelavo gospodarskega načrta za našo državo. Načrt ima namen pokazati pot iz sedanje krize našega gospodarstva. Pisec je točno izračunal, koliko je treba pri nas investirati v javna dela: okoli 1 milijarde dinarjev letno. Na ta način se bo povečal naš življenjski standard. Knjiga ima originalne misli in stane 25 Din. Dobi se v knjigarnah ali pri avtorju v Beogradu, poštini predal 180.

Našička vrnila posojilo Angležem. Zagrebški listi poročajo, da je Našička vrnila pred leti izposojeni znesek 200.000 funtov po 7% sedaj Angležem v svojih proizvodih, katerih založbe so zelo velike.

Zdrženja čevljarjev za sodni okraj Ljubljana ima občni zbor v nedeljo, 30. aprila ob pol 9 v Delavski zbornici. Poleg običajnih točk je na dnevnem redu tudi šušmarstvo in davčne zadeve, obrtni zakon, volitve itd.

Borski rudnik bakra izkazuje za 1952 bruto prihodek v znesku 10.24 (10.24) milj. fr. in produkti plasmanov v Franciji s 3.1 (4.7) milj. Čisti dobiček znaša 9.4 (8.7) milj. fr. in znaša razpoložljivi saldo 10.9 (8.9) milj. fr. fr.

Mestna hranilnica v Karlovcu izkazuje v I. 1952 padeč vlog za 2.15 milj. Din. Največji njen dolжник je občina s 4.2 in elektrarna s 3.4 milj., ker je proti koncu 1952 dobila odpovedi za 2.5 milj. vlog, se je poslužila zakonske zaščite. Čisti dobiček znaša 0.166 milj. in se porabi za rezerve.

Naša delegacija na Dunaju. Včeraj je na Dunaj prispela naša delegacija za sklepanje trgovske pogodbe z Avstrijo. V delegaciji sta dr. M. Todorovič in dr. Dušan Petrovič.

Borza

Dne 21. aprila.

Učvrstitev dolara

Danes je javil Curih dopolne za dolar nekoliko višji tečaj kot včeraj: notiral je 4.70, včeraj 4.60. Kasneje se je tečaj dolara še popravil na 4.7405, popoldne pa je zopet popustil na 4.70. Na naših borzah je Narodna banka notirala dolar nekoliko višje kot včeraj: 66.93 v primeri s 66.01 včeraj (priračunan je že azio 28.5%).

V današnjem deviznem prometu sta ostala neizpremenjena le Curih in Pariz. Deloma prav znatno so popustili tečaji Amsterdam, Berlina, Bruslja in Trsta, dočim so se London, New York in Praga učvrstili.

Avstrijski šiling je bil na ljubljanski borzi zaključen po 8.30—8.60, na zagrebški pa po 8.35 (20.000 šil.), v Beogradu po 8.40 in 8.37.

Grški boni niso notirali na naših borzah. Ljubljana. Amsterdam 2905.40—2816.76, Berlin 1316.80—1327.60, Bruselj 799.13—803.07, London 198.08—199.68, Curih 1108.35—1113.85, New York 5188.04—5214.30, Pariz 225.88—227, Praga 170.67, do 171.53, Trst 294.90—297.30.

Skupni promet na zagrebški borzi je znašal brez kompenzacij 57.574 Din.

Curih. Pariz 20.38, London 18.06, New York 474.65, Bruselj 72.10, Milan 26.65, Madrid 44.35, Amsterdam 207, Berlin 118, Dunaj 72.99 (54.60), Stockholm 94.50, Oslo 92.25, Kopenhagen 80.25, Sofija 3.75, Praga 15.40, Varšava 58, Atene 2.92, Carigrad 2.50, Bukarešta 3.08.

Vrednostni papirji

Danes se je vojna škoda zopet učvrstila, dočim so dolarski papirji popustili. Promet je izredno slab, saj je bilo na zagrebški borzi zaključenih komaj 25.000 begl. obveznic.

Ljubljana. 7% inv. pos. 42—43, vojna škoda 197—200, begl. obv. 31.50—32.50, 8% Bler. pos. 32—36, 7% Bler. pos. 31—35, 7% pos. DHB 38 do 42, Trboveljska 135—140.

Zagreb. Drž. papirji: 7% inv. pos. 43 d., agrarni 22—25, vojna škoda 195—200, 5. 193—198, 6% begl. obv. 31.25—32 (32), 8% Bler. pos. 32 do 36, 7% Bler. pos. 31—35, 7% pos. DHB 38.50—42. Delnice: Narodna banka 3400—3600, Priv. agr. banka 190 den., Sečerača Osijek 110 den., Imp. 50 den., Isis 40 bl., Trboveljska 137.50—150. Beograd. Narod. banka 3550—3650 (3550), Priv. agrar. banka 194—195 (194, 195), agrarni 23—23.50 (22.50), vojna škoda 197—198 (190), 6% begl. obv. 32—32.50 (32.25, 31.50), 7% pos. Drž. hip. banke 11.50—12.50 (42).

Dunaj. Don. sav. jadr. 58.50, Alpine 11.95, Rima Murany 20.

Žitni trg

Tendence za pšenico je nadalje zvrsta, vendar so cene le malo narasle. Na ljubljanski borzi so cene vsem proizvodom narasle in znašajo:

Ljubljana. Pšenica: 76 kg bl. 267—272.50, bč. 77 kg ml. tar. 285—287. - Koruza: času primerno suha 107.50—110, za april 115—117.50. - Moka: bč. OOG 420—425, ban. 430—435.

Novi Sad. Pšenica: bč. okol. Sombor, bč. okol. Sombor, sred. bč. gbl., bč. potiska, sred. 210 do 212, grad. ban. 207.50—210. - Ječmen: bč., sred. 65—67.50, bč., sred. poml. 100—102.50. - Koruza: bč. 57—59, sred. 58—60, bč., sred. za april, maj in junij 64—66, ban. 56—58. - Ostalo neizpremenjeno. Tendence vzdržana. Promet: 48 vagonov.

Poročila o računskem zaključku je podal g. Gregl. Računski zaključek izkazuje na dohodkih Din 16.230.20, na izdatkih pa Din 25.200.20. Primanjkljaj v iznosu Din 9000 bo kril iz zaostankov na se ne izterjanih prispevkih. Premoženje združenja znaša Din 56.866.65.

Na predlog g. Ivana Bana je skupščina sklenila, da se da blagajniku in odboru razrešnica. Gosp. Gregl je nato poročal o proračunu za leto 1953, ki izkazuje na izdatkih Din 16.270.— in prav isto vsoto na dohodkih, ki se bodo krili z inkorporacijami in članskimi prispevki. Na predlog g. Šetina Petra se je soglasno sklenilo, da se naj pobira članarina za leto 1953 v iznosu 5% osnovnega davka.

Predsednik g. Umek prečita nato določila pravilnika, ki se tičejo volitve odbora.

Po 10 minutni pavzi predlaga g. Jeriček Blaž, da bi se naj volilo v vzlikom. Na njegov predlog je bil nato izvoljen za predsednika g. Ant. Umek, za podpredsednika pa g. Ivan Vidmar.

Prav tako je bil na predlog g. Jeričke izvoljen z vzlikom ves odbor. Izvoljeni so bili v odbor naslednji gg.:

Jeriček Blaž, Lapuh Miha, Šetina Peter, Verstovšek Josip, Ban Ivan, Strgar Pavel, Grabnar Vinko, Derbač Jakob, Malus Ivan. Kot namestniki so bili izvoljeni gg.: Kastelic Alfonz, Božičnik Anton, Vrenko Josip in Frece Ivan. — V nadzorstvo so bili izvoljeni sledeči gg.: Bibič Anton, Verstovšek Anton in Schmidt Rudolf. Kot namestniki pa gg.: Kolarič Franc, Preskar Mato in Kronšek Rael. — V častni odbor so bili izvoljeni gg.: Umek Anton, Vidmar Ivan, Jeriček Blaž, Šetina Peter in Škala Hinko.

Sombor. Pšenica: bč. okol. Sombor, gbl., sred., slav., ban. potiske 212.50—215, ban. 210—212.50, bč. potiska 215—217.50. - Oves: bč., sred. 92—94. - Koruza: bč. žel. prompt 57—59, bč. za maj, junij 64—66, bč. bela žel. prompt 60—62. - Moka: bč., ban. št. Og. Og. 335—355, št. 2 215—335, št. 5 295—315, št. 6 265—275, št. 7 170—180, št. 8 67.50 do 70. — Ostalo neizpremenjeno. Tendence čvrsta. Promet: 80 vagonov.

Budimpešta. Tendence: prijazna. - Promet: srednji. Pšenica: maj 13.60—13.78, zaklj. 13.50 do 13.60; junij 13.97—14; oktober 12.28—12.40, zaklj. 12.36—12.37. Rž: maj 6.82—6.90, zaklj. 6.85—6.86; oktober 8.36—8.48, zaklj. 8.38—8.39. Koruza: maj 6.93—7.08, zaklj. 7.02—7.03; julij 7.48—7.57, zaklj. 7.51—7.53; avgust 7.65—7.70.

Hmelj

Splošno. Ukinitve prohibicije v Ameriki je izdatno vplivala najprej na domače hmeljsko tržišče ter cene hmelju bliskoma pogrnala kvilku. Na evropskih hmeljskih tržiščih pa se ni našla pravega odmeva in zaenkrat pomanjkanje zanimanja traja še dalje. Vzrok tega je gotovo v znatni meri okolnost, da so založbe lanskega pridelka, katerega Amerika v prvi vrsti išče, pokupile večinoma domače pivovarne in zato ni več dosti blaga na razpolago. Izjema pri tem je le žateško tržišče, kjer je nastala silna hausse, kar dokazuje, da je vprav češka hmeljska trgovina dobro kalkulirala in tudi še pravčasno napravila izdatno propagando za češko blago; vendar pa so tudi v Češkoslovaški založbe lanskega pridelka vsaj iz prve roke že večinoma razprodane. Nekoliko živahnost je postala tudi francoska izvozna hmeljska trgovina, dočim Anglija in Nemčija nameravata Ameriko zalagati predvsem z že gotovim pivom.

Savinjska dolina: Obrezovanje hmelja je končano in tudi hmeljeve bode v kratkem postavljene. Kljub temu, da je rastlina odgnala ponekod le slabe poganjke ter je bilo kar težko dobiti res lepih sadežev, ki so bili čisto še živ. Vi, pa se računa, da ta okolnost na nadaljnji razvoj ne bo imela posebnega vpliva. Hmeljarji, ki računajo letos z boljšim plačilom za svoj trud, so hmeljišča večinoma zopet pošteno zagnojili in je zato upati, da si bo prej nekoliko sestradana rastlina hitro opomogla. Vreme je še precej ugodno, vendar se je opazalo pomanjkanje vlage ter je bilo nekaj izdatnega in toplega dežja že prav potrebno. — V hmeljski kupčiji pa traja precejšnje zatise. Laneki letnik je, izvezmši nekaj stotov, itak bil že prej razprodan, za starejše letnike pa še ni bilo nobenega pomembnejšega zaključka. Za letnik 1953 v predprodaji je zopet nekaj več zanimanja ter se plačuje po 20—30 Din za kg; obično pomanjkanje gotovine pa zelo otežuje kupčijo.

Vojvodina: Razvoj hmeljske rastline zaenkrat prav dobro napreduje, sicer pa je položaj nespremenjen. Slov. hmeljar.)

Hrvatski listi poročajo, da je kmet. ministrtvo podvzelo potrebne korake glede saditve hmelja posebno v donavski banovini z namenom, da se omeji kultura hmelja. V tem oziru so kmet. referenti v krajih, kjer se sadi hmelj, že ukrenili potrebno.

Žovina

□ **Mariborski svinjski sejem** dne 21. aprila. Na današnji svinjski sejem je bilo pripeljanih 119 svinj. Cene so bile sledeče: mladi prašiči 5—6 tednov stari 125—135 Din, 7—9 tednov stari 150—170 Din, 3—4 mesece stari 230—350 Din, 5—7 mesecev stari 450—550 Din, 8—10 mesecev stari 500—580 Din, 1 leto stari 750—950 Din. Kilogram žive teže 7.50—8.50 Din, kilogram mrtve teže 10.50—12 Din. Prodanih je bilo 81 komadov.

LJUBLJANSKO GLEDALIŠČE

DRAMA

Začetek ob 20.

Sobota, 22. aprila: DAME Z ZELENIMI KLOBUKI. Red Sreda.

Nedelja, 23. aprila: ob 15: I. N. R. I. Izven. Znižane cene.

Ob 20: KROG S KREDO. Izven. Znižane cene.

Ponedeljek, 24. aprila: GOSPA MINISTRICA. Red D.

Torek, 25. aprila: Zaprt.

Na splošno željo se vzpizori na Belo nedeljo popoldne ob 15 ponovno pasijunska igra INRI z g. Gregorinom v vlogi Kristusa. Za predstavo, ki je namenjena predvsem občinstvu iz okolice, vlagajo znižane dramske cene (od 24 Din navzdol). — Zvečer ob 20 pa se vzpizori uspešna Klabundova igra »Krog s kredo«, tudi po znižanih dramskih cenah.

OPERA

Začetek ob 20.

Sobota, 22. aprila: PRI BELEM KONJIKU. Izven. Globoko znižane cene od 30 Din navzdol.

Nedelja, 23. aprila ob 15: PARSIFAL. Izven. Znižane cene.

Ponedeljek, 24. aprila: Zaprt.

Torek, 25. aprila: SAMSON IN DALILA. Red C.

Jesenice

»Zveza žena in deklet« je na velikonočni ponedeljek priredila pri »Jelenu« plesno veselico. Mnenja smo in mislimo, da z nami vsaj 90 odstotkov jeseniškega prebivalstva, da je v časih, ko delavstvo že mesece in mesece željno pričakuje, kdaj bo že sklenjena in podpisana kolektivna pogodba med delavstvom in KID, ples popolnoma odveč. Posebno če ga prirejajo žene in hčere tovarniških delavcev.

Prav je pogodilo mestno županstvo, ko je brezposelnim, ki so prišli veliki petek in soboto po brezposelno podporo, ponudila delo in sicer na ta način, da so pometali jeseniške ceste. Lahko rečemo, da niti v Berlinu nimajo tako pometenih cest, kot smo jih imeli na Jesenicah velikonočne praznike. Zadovoljni so bili s tem meščani, kakor tudi brezposelni delavci.

Na belo nedeljo ob treh popoldne se vrši v starem delavskem domu na Savi redni letni občni zbor I. delavskega konsumnega društva na Jesenicah z vsemi svojimi podružnicami. Ker je ta občni zbor zelo važen, naj ne bo nobenega člana, ki se ne bi udeležil.

Na velikonočni ponedeljek ob enajstih popoldne je pred Kerkovim domom prikrat nastopila jeseniška cerkvena godba ter priredila promenačni koncert, katerega je z zanimanjem poslušala velika množica.

Turistovski klub »Skala«, podružnica Jesenice, ni mogel lepše praznovati desetnico svojega obstoja kakor s tem, da je na velikonočne praznike priredil v prostorih meščanske šole na Jesenicah fotoamatersko razstavo. Devetnajst amaterjev se je je udeležilo s svojimi posnetki in razstavili so celih 205 slik, kar je za Jesenice velikansko število. Naravnost presenetile so slike g. S. Smoleja, ki je tudi odnesel prvo nagrado. Njegove breze so bile večkrat prodane, zanimiva in pomembna je slika »Dneva ne pove nobena prakla«, na kateri vidimo jeseniškega grobarja pri izkopavanju svežega groba. Tratinčova slika »Z viskaja«, na kateri vidimo tovarno KID in del Jesenice, posneto z vrha martinarskega dimnika, je nekaj izrednega in je vzbujala mnogo zanimanja. Koreniničev »En starček je živel« je bil videti kakor bi bil živ. Torkar ml. ima mnogo izborna posrečenih slik, zlasti iz okolice Breznice. Novakičovi motivi so nekaj izrednega, posebno posrečene so otroške slike. Treba bi bilo pohvaliti vse razstavljavce. Razstava je izborna uspešna, tudi v gmetnom oziru, čeravno je bil vstop prost.

Kamnik

Bikoborba v kamniškem predmestju. Neki posestnik iz kamniške okolice je na velikonočni ponedeljek popoldne gnal po šutni korenjaškega bika, ki je nekaj časa prav mirno korakal za svojim vodnikom, kakor bi ga ves svet okrog njega prav nič ne brigal. Naenkrat pa se je sredi šutne naveličal spremstva in si zaželel nekoliko gibanja v prosti naravi. Ubral jo je v naglem diru po cesti proti sejnišču in čez novotrški most v gozd proti Staremu gradu. Tam je nekaj časa rogovilil med drevmi, nato pa je vdril na cesto pred železnim mostom v Podgori, kjer so imeli številni gledalci dalj časa priliko opazovati pravo bikoborbo, ko so lovili in mirili podivjano žival. Šele po precejšnjem trudu se jim je posrečilo pomiriti razjarjenega bika in ga odneljati v hlev.

Tablice s hišno številko in z imenom ulice bomo končno dobili tudi v Kamniku. Posebni odbor za preimenovanje ulic, ki je bil imenovan že na občinski seji 28. maja 1952, se bo v kratkem sestal k reševanju tega vprašanja. Pri tejni bi tudi zastopnike raznih korporacij in društev, da se imena ulic določijo sporazumno z vsemi merodajnimi faktorji. Na tem sestanku bo tudi vsakdo iz vrst našega meščanstva lahko izrazil svoje mnenje in stavi predloge, da ne bo pozneje, ko bo kočljivo vprašanje že rešeno, nepotrebna zabavljanja in kriziranja.

Stavbno gibanje prihaja tudi v letošnjem letu počasi do izraza, vendar mnogo bolj v kamniški okolici kot pa v mestu samem. Na Duplici in na Perovem gradu dvojce ali troje hiš, nekaj malega zdajajo tudi v Mekinjah, v mestu pa gradi tovarnar g. Knaflič med svojo usnjarno in mestno klavnico nov dvonadstropen tovarniški objekt. Na Zapricah, ob poti od Rodetove restavracije proti Perovem, je postal trgovci g. Kramar majhno leseno hišico, ki je prva te vrste v Kamniku.

Radio

Programi Radio-Ljubljana:

Sobota, 22. aprila: 12.15 Plošče — 12.45 Dnevne vesti — 13.00 Čas, plošče, borza — 17.30 Salonski kvintet: Po želji poslušavcev — 18.30 Anglesčina, poučuje ga. Orthaber — 19.00 Delavska ura: Hišni posli in viničari (g. Rudolf Smersu) — 19.30 Iz zgodovine filozofije, univ. prof. dr. Veber — 20.00 Koncert delavske godbe Zarja — 21.00 Salonski kvintet — 22.00 Čas, poročila — 22.15 Plošče.

Nedelja, 23. aprila: 7.45 Gimnastika (M. Dobovšek) — 8.15 Dnevne vesti — 8.30 Rentabilnost kmetijskega dela (dipl. agr. A. Jamnik) — 9.00 Božja postava (Dr. R. Tominec) — 9.30 Prenos cerkvene glasbe iz St. Peterske cerkve — 10.00 Elektromotor v obrti (Inž. Dr. Matanovič) — 10.30 Nalezljive bolezni pri živini (Dr. Kocjan) — 11.00 Salonski kvintet (slovenska glasba) — 12.00 Čas, poročila — 12.15 Plošče — 13.00 Čas, plošče, borza — 15.00 Dekletova socialna šola (gdč. Lebarjeva) — 15.30 Koncert pevskega zbora »Sava« — 16.30 »Ingeborg«, komedija (St. Jakobsko gledališče) — 17.30 Jazz »Zarja« — 20.00 Vesela ura, sodelujeta gdč. Danilo in Povhe, pri glasoviju dr. Svava — 20.30 Samospevi, poje ga. Slava Čampa — 21.30 Salonski kvintet — 22.30 Čas, poročila, plošče.

Drugi programi:

Nedelja, 23. aprila 1953. Zagreb: 20.00 Koncert radio orkestra — Milano: 21.00 Operni prenos — Brno: 20.15 Pesmi in melodije — 20.35 Violinski koncert — London: 22.05 Nedeljski orkestralni koncert — Stuttgart: 20.00 Operetna glasba — Leipzig: 16.30 Popoldanski koncert simfoničnega orkestra — 20.0 Svaščko nemški večer — Suisse Romande: 19.00 Orgelski koncert — 20.00 Balade za violino in pianino — 20.30 »Lubavna pesema«, opereta — Beograd: 20.30 Odlomki iz opere »Življenje za carja« — Rim: 20.45 »Čista Suzana«, opereta — Bero-münster: 20.00 Vokalni koncert — 20.40 Koncert radio orkestra — 21.05 Violinski koncert — Praga: 20.00 Koncert orkestra Narodne garde — Dunaj: 17.00 Koncert dunajskih filharmonikov: Simfonija v g molu — 19.30 Zborovno petje — 20.10 Dunajska zabavna glasba — München: 20.30 Mojstri pevci iz Nürnberga, opera, R. Wagner, III. dejanje — Budapest: 19.30 »Aida«, opera (Verdi), prenos iz opernega gledališča — Varšava: 21.10 Koncert orkestra — 22.05 Vokalni koncert

Sport

DVA ODLICNA NASPROTNIKA SK ILIRIJE

V nedeljo na igrišču SK Ilirije: SK Celje : SK Ilirija B, SK Železnikar (Zagreb) : SK Ilirija A

Da ne ostanemo v Ljubljani tudi v nedeljo brez dobre nogometne zabave, je uspelo SK Iliriji prirediti za nedeljo dve zanimivi gostovanji.

Za svoje »B« moštvo, ki po kvaliteti prav nič ne zaostaja za svojimi tovariši iz »A« teoma, je povabila ambiciozno enajstorico SK Celja, v katerem igrajo številni častniki, bivši člani renomiranih zagrebških in belgradskih klubov. Prijatelji nogometa, bodo imeli topot prvič že v predtekmi priliko videti dve tehnično visoko stojeci moštvi, ki sta zmožni navdušiti s svojo igro tudi razvajeno publiko.

Svojemu »A« moštvu je pa oskrbelo klubsko vodstvo kot nasprotnika enajstorico zagrebških Železnikarjev, vsekakor homogeno, dobro vigrano moštvo, ki stoji po svoji nedeljski zmagi nad lokalnim nasprotnikom, zagrebško »Viktorijo« z rezultatom 1:0, na čelu zagrebške prvenstvene tabele in je tako postalo najresnejši pretendent za finalista izločilnih tekem za vstop v nacionalno ligo. Tudi pri nas »Železnikarje« niso poznani, saj so nam v številnih prijateljskih srečanjih nudili prvovrsten sportni užitek, s svojo fair igro in discipliniranim nastopom pa so si pridobili simpatije naše nogometne publike.

Tekme bodo nudile prvovrsten sportni užitek, ker bodo pokazale na zelenem polju res onj boj, ki je pri pravem nogometu potreben in je spiritus agens vsake nogometne igre.

Prepričani smo, da ne bo publika zamudila izredne prilike, za katero je poskrbela SK Ilirija, ki hoče nuditi svojim prijateljem in sportnim gurmanom za vsako ceno prvovrsten sport. Velika udeležba naj nagradi prizadevanje klubov in igralce tekmujočih moštev.

*

Novi Sad, 20. apr. I. Današnja nogometna tekma med praško Sparto, ki se po uspešni turneji v Romuniji vrača v domovino, in tukajšnjim sportnim klubom Vojvodina je končala z rezultatom 3 : 2 za Sparto.

Triglavska tekma v smuku. TS »Skalas«, podružnica na Jesenicah, je priredila velikonočni ponedeljek klubsko tekmo v smuku v triglavskem pogorju, ki je v vsakem pogledu dobro uspela. Proga je potekala od roba Rži nad Staničevčovo koč v rahlih ovinkih proti plazu pod Rjavino, kjer je zavila v severozapadno smeri v dolino gornje Krme ter končala v ostrem smuku nekoliko nad lovsko koč v gornji Krmi. Na cilj je prispelo 14 tekmovalcev, med tekmo sta odstopila dva. Vzile slabim snežnim razmeram so bili rezultati zelo dobri. Najboljši čas je dosegel Praček Ciril, ki je prevozil progo v času 6.13, drugi Heim Hubert 7.09, tretji Katnik Lojze 8.53.5/10, četrti Homovec Bogo 10.03, peti Levatik Lojze 10.05.5/10, šesti Bizjak Jože 10.25, sedmi Smuc Lojze 10.28, osmi Šega Boris 10.57, deveti Smuc Vinko 11.05.5/10. Izven konkurence pa so bili deseti sledeči časi: Juric Herbert, MSK Maribor 6.19, Sošarič Ivan, SK Ilirija 7.48, Cijan Boris, SPD, Maribor 8.38. Proga je bila dolga okrog 6 km, višinska razlika je znašala 450 m.

Znana dunajska profesionalna drsalka Melitta Brunner je bila pri zadnjih tekmah profesionalk v umetnem drsanju, ki so se vršile 10. t. m. v Oxfordu, premagana. Lansko leto je zmagala ona, letos jo je prekašala Angležinja Joyce Macbeth. Tudi tretje mesto je zasedla Angležinja, in sicer gdč. Joan Dix.

Peterboj nameravajo zopet upeljati pri teko-aletskih tekmovanjih. O priliki kongresa mednarodne tekoaletske zveze, ki se je vršil povodom zadnje olimpijade v Los Angelesu, se je na predlog Nemčije sklenilo, da se pri evropskem prvenstvu v dviganju uteži zopet poskusi z olimpijskim peterbojem. Na podlagi dobljenih rezultatov pa bo mednarodna tekoaletska zveza o zadevi sklepala na prihodnjem kongresu.

V zadnji pariski šestdnevni kolesarski dirki je zmagnalo francosko moštvo Broccardo-Guimbretiere. Omenjena favorita sta prevzela vodstvo približno na sredji proge, in sicer za daljšo dobo, kjer sta zlasti pokazala svojo izredno dobro formo.

Danska plavalca Jakobsen je igrala 100 jardov prsno v času 1:19.7, njena tovarišica Andersen pa 100 m crawl v rekordnem času 1:13.4. Pri tem meitingu v Oslo je v 100 m prsnem pl

